

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

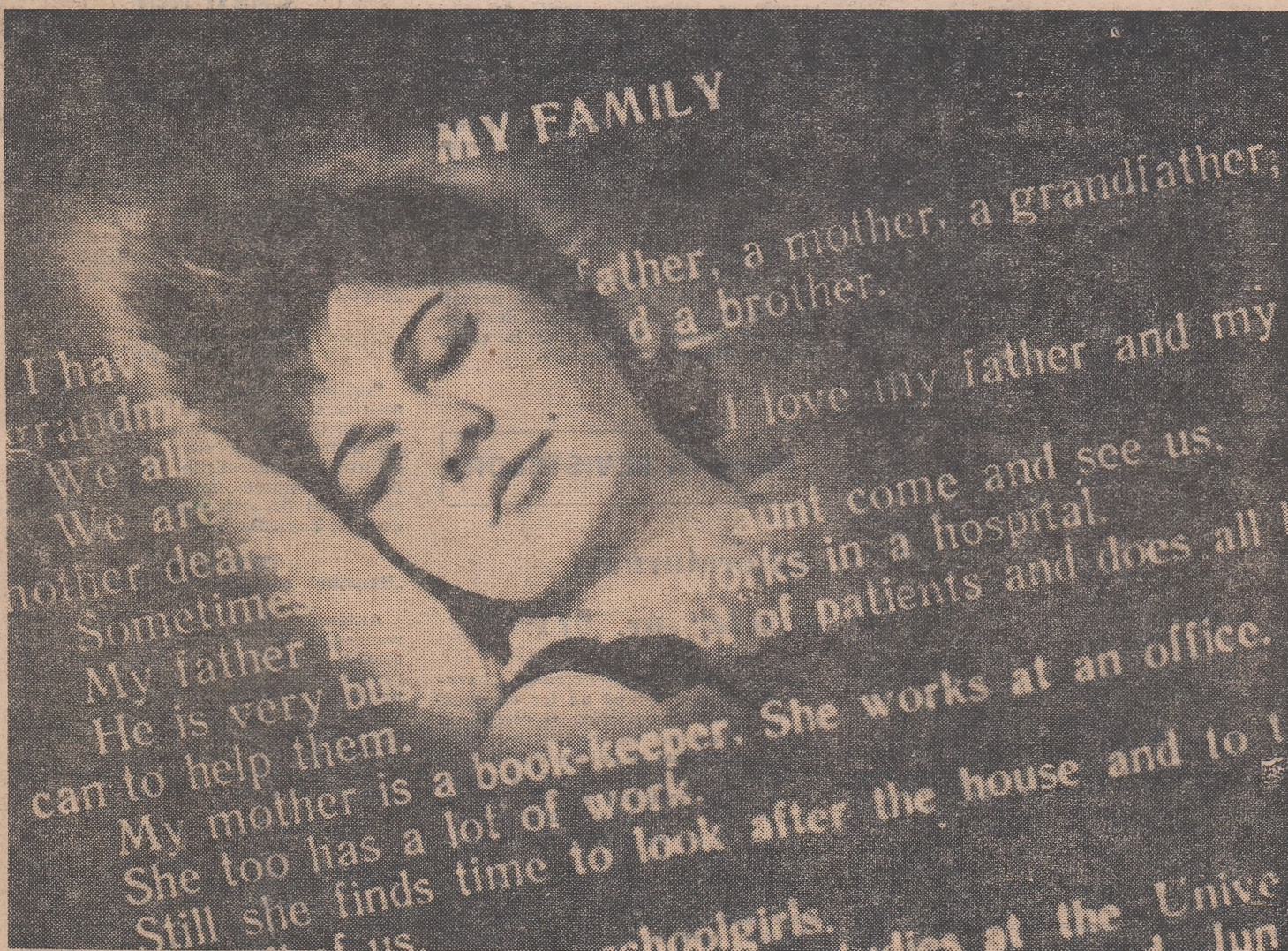
IN ACEST NUMĂR:

Pe cheltuiala Soarelui

OPERAȚIA
„WUNDERLAND“

Supersonicul Tu-144

O tragică întâlnire cu un urs fioros? Nu, trîntă amicală cu Rem, prietenul cu blană al geologilor din Kamciatka.

Pentru Svetlana Malahovskaia profesorul de engleză este Moș Ene

(În pag. 7-a: „Începe lecția... noapte bună!”)

Fiica
lui Carol
cel Mare

Pagina
de umor

Anul XXIII

6

(1143)

10 febr. 1967

12 pagini, 1 leu

PAGINI BIOGRAFICE

Ultimele zile ale lui Gogol

„După moartea mea, numele meu va fi mai fericit decât mine”.
(Din scrisoarea lui N. V. Gogol către V. A. Jukovski“)

După cum se știe, autorul „Sufletelor moarte” a avut un sfârșit tragic. Sînt mai puțin cunoscute, însă, împrejurările și modul neobișnuit în care Gogol și-a pus capăt zilelor.

Lucrarea recentă a unui medic psihiatru din Leningrad, A. E. Liciko, readuce în atenția opiniei publice „cazul Gogol”. Autorul încearcă să stabilească, pe baza cuceririlor moderne ale științelor medicale, diagnosticul traumatismului psihic de care a suferit scriitorul, reconstituind totodată, cu multă precizie, filmul amănunțit al ultimelor zile din viața lui Gogol.

Cînd, în iarna anului 1852, l-a revăzut pe Gogol, medicul Alexei Terentievici Tarasenkov a fost foarte surprins de înfățișarea lui bolnăvicioasă: cu puțin timp înainte, prinziseră la niște prieteni comuni și Gogol era sănătos și perfect normal. Pe cînd acum, după spusele lui Tarasenkov, avea în față „un om cu totul istovit, parcă, de tuberculoză”. Slăbise îngrozitor, obrajii îi erau căzuți, ochii întunecați și privirile fără expresie. După ce l-a consultat, nedumerirea medicului a sporit

variantă a celui de al doilea volum al „Sufletelor moarte”. De fapt, Gogol se hotărîse, în ajun, să l-i încredințeze contelui Tolstoi. Gogol îi înmînase gazdei sale caietele respective, cu următoarea explicație: „Am să mor curînd. Vă rog, trimiteți aceste caiete mitropolitului Filaret”. Gogol ar fi vrut ca mitropolitul să-i citească romanul și să elimine ceea ce ar fi socotit dăunător pentru biserică. Dar A. P. Tolstoi a refuzat să primească caietele, spunîndu-i: „Sînteți sănătos și mîine sau poimîine o să-l vedeți chiar dv. pe mitropolitul Filaret”.

În cursul aceleiași nopți, Gogol și-a deșteptat din somn servitorul, un anume Semion, și l-a rugat să aprindă focul în sobă, fără să atragă atenția cuiva. Apoi i-a cerut să arunce în foc manuscrisele pe care voise să le încredințeze contelui Tolstoi. De abia a doua zi și-a dat seama cu părere de rău de consecințele ireversibile ale actului său.

Medicii chemați la căpătîiul bolnavului s-au aflat într-o situație deosebit de grea. Primul care l-a vizitat,

A. Ivanov

Gogol (Acuarelă)

și mai mult, întrucît funcțiile primordiale ale organismului nu erau de loc afectate. De altfel, încă la 9 februarie, valetul contelui A. P. Tolstoi, unde locuia Gogol, își încunostiințase stăpînul că oaspetele lor manifestă niște înclînări atît de ciudate, încît se teme chiar pentru viața lui. „De două zile, Gogol se roagă în genunchi, spunea valetul contelui Tolstoi, fără să se atingă de mîncare și de băutură”. Scriitorul ajunsese la acest regim după ce, din prima zi a „săptămîinii brînzei” nu luase în gură decît cîteva linguri de supă și puțină varză fiartă. Frecvența cu regularitate slujbele religioase și se confundase în lectura cărților sfînte.

Pe lingă că era istovit de foame, Gogol se afla și într-o stare de extremă tensiune nervoasă, întrucît își hîmitase foarte mult numărul orelor de somn.

Se pare că această criză de misticism fusese declanșată de vizita pe care i-o făcuse lui Gogol un preot din Rjev, pe nume Matvei Alexandrovici Konstantinovski, cunoscut prin ascetismul lui. El propovăduia cu înverșunare respectarea cu o strictețe absolută a canoanelor religioase, ca singur mijloc de „salvare a sufletului”. Amănuntele convorbirii dintre Konstantinovski și Gogol au rămas necunoscute, dar se știe că, spre sfîrșitul ei, Gogol a strigat: „Ajunge!... Opriți-vă!... Nu mai pot!... E groaznic!”

Cu toate acestea, predicile prea-sfinției sale și-au făcut efectul. Gogol a căzut într-o stare de transă mistică, care s-a manifestat așa cum s-a arătat mai sus.

În prima săptămîină de post, în noaptea de luni spre marți, s-a petrecut și tragedia arderii manuscriselor sale, printre care se afla și ultima

medicul lui curant, Inozemțev, a constat doar un catar intestinal, dar el nu fusese anunțat, în prealabil, de postul la care se supusese pacientul. Din păcate, Inozemțev s-a îmbolnăvit și el, așa că s-a făcut apel la un alt medic, A. I. Over, care se bucura de trecere în cercurile înaltei societăți ruse, precum și la A. T. Tarasenkov, solicitat de vechii prieteni ai scriitorului. Acesta din urmă a încercat, zadarnic, să-l convingă pe Gogol să mănînce. El a și spus, de altfel: „Nu pot înțelege de ce un om, care se află în stăpînirea deplină a facultăților sale mintale, refuză orice tratament”.

În acest timp, starea bolnavului se înrăutățea rapid. O săptămîină după arderea manuscriselor, el nu mai era în stare să folosească fotoliul și a fost nevoit să se culce în pat. Pînă atunci refuzase să o facă, spunînd că acesta va fi „patul lui de moarte”.

La 20 februarie (3 martie) 1852, la mijlocul celei de a doua săptămîni de post, pulsul bolnavului începe să bată tot mai slab. De abia acum, un consiliu de cinci medici — Over, Evenius, Tarasenkov, Klimenkov și Sokologorski — convocat la căpătîiul muribundului, ajunge la concluzia că „starea mintală a bolnavului nu este normală” și hotărîște, în concluzie, să încerce a-l vindeca împotriva voinței lui. E, însă, prea firziu și tratamentul greșit la care este supus bolnavul, după lungi dezbateri contradictorii, îi grăbește sfîrșitul: i se prescriu lipitori, băi și dușuri. În stare de completă epuizare, Gogol e cufundat într-o cadă cu apă fierbinte, în vreme ce capul lui e supus unui duș rece. Bolnavul e scos din cadă aproape în nesimțire, dar „terapia” continuă, cu pungi de gheață la cap și sticle cu apă fierbinte pe mîini. Drept urmare, pulsul îi devine din ce în ce mai slab. Noaptea, picioarele

încep să i se răcească și poate de aceea e înfășat în... piine caldă.

O zi după aplicarea acestui „tratament”, la 21 februarie (4 martie) 1852 Gogol moare, în vîrstă de numai 43 de ani.

OPINII

Particularitățile romanului

În preajma celui de al patrulea Congres al scriitorilor sovietici, discuțiile în jurul romanului au luat o nouă amploare. Ecoul acestor dezbateri este și articolul lui L. Iakimenko, „Particularitățile romanului”, apărut în revista „Literaturnaia Rossiia”.

Autorul se dovedește și el preocupat de destinul romanului, în jurul căruia controversale s-au înmulțit, în ultimii ani, atît în Uniunea Sovietică, cît și în restul lumii. El trece în revistă un șir de opinii ale criticilor și esteticienilor sovietici, care au încercat să deslușească orientările actuale în cadrul genului amintit și, în felul acesta, să prevadă evoluția lui viitoare.

Iakimenko se ocupă îndeaproape de încercările lui V. Dneprov de a fundamenta o nouă teorie a genurilor, în care romanul ar trebui definit, la rîndul lui, ca epic, dramatic sau liric, după orientarea sa stilistică fundamentală. Dneprov își întemeiază opinia pe clasicile exemple ale romanelor lui Tolstoi și Dostoievski, primele fiind de natură epică, cele din urmă — de natură dramatică.

Alți specialiști sovietici (V. Kojinov, E. Gracev), referindu-se la aceeași chestiune, încearcă să definească romanul sovietic în opoziție cu romanul rus din secolul XIX. Ei sînt de părere că romanele lui Tolstoi și Dostoievski se sprijină pe „dialectica sufletelor”, în vreme ce romanele sovietice sînt construite pe fundamentul „dialecticii acțiunii”. Iakimenko respinge această opoziție, cu atît mai mult cu cît autorii înșiși se simt obligați să aducă corective serioase clasificării lor, adăugînd: „Asta nu presupune, nici pe departe, că dezvăluirea vieții sufleteste a eroilor trece pe planul doi în romanele sovietice”.

O largă circulație în Uniunea Sovietică au avut-o și teoriile lui Kaiser din „Arta cuvîntului”, care delimita, în cuprinsul genului amintit, romanul de acțiune, romanul de caractere și romanul-fluviu. „Dacă astăzi se dau drept romane cărți care nu se încadrează în nici una din cele trei forme, aceasta se întîmplă datorită faptului că autorii nu cunosc legile proprii lor arte”, afirma Kaiser, în lucrarea citată. Ceea ce este, oricum, exagerat pentru un concept estetic, formulat mult după epoca clasicismului...

În sfîrșit, Iakimenko se mai referă și la afirmațiile lui Simonov, care consideră că în proza sovietică contemporană precumpănește „romanul evenimentelor”. Dar autorul articolului citat furnizează imediat scriitorului cîteva exemple de romane sovietice construite pe alte baze.

Trecînd în revistă toate aceste opinii, Iakimenko ajunge la concluzia necesității imperioase a continuării dezbaterilor pe această temă, pînă la elucidarea problemelor în discuție.

REVISTA REVISTELOR

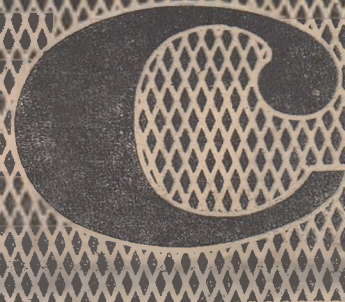
„Literaturnaia gazeta” nr. 5/1967

De mai bine de trei decenii, „Literaturnaia gazeta” ocupă un loc de onoare în publicistica sovietică și recent, la începutul acestui an, revista s-a înfășurat numeroșilor ei cititori într-o nouă formulă, cu un număr sporit de pagini, cu un spațiu mai larg pentru materialul ilustrativ și cu cîteva rubrici noi.

Acum, la cel de al cincilea număr al noii formule publicistice, se poate constata că varietatea preocupărilor revistei și profunzimea tratării diferitelor fenomene social-culturale sînt trăsături dominante, care rețin, desigur, atenția prietenilor revistei, atît în Uniunea Sovietică, cît și peste hotare.

Mozaicul de știri și articole din pagina 1-a prefigurează conținutul integral al revistei, în care, pe primul loc, se află problemele literaturii, mai ales

cartea

acum, în preajma celui de al patrulea Congres al scriitorilor sovietici. Și chiar dacă spațiul acordat beletristicii nu este prea mare, numeroase articole, convorbiri și note tratează cîteva dintre preocupările actuale ale scriitorilor sovietici. Semnalăm, în această direcție, articolul lui I. Surovțev: „Romanul și epoca”, convorbirea cu Valentin Kataev, prilejuită de aniversarea celor 70 de ani de viață ai scriitorului, precum și bogatul material de critică literară. Un fragment din povestirea fantastică „Omul cu cinci de nu” și versurile lui Vasil Mikic completează sectorul literar al revistei.

„Premierele lunii ianuarie” comentează noile spectacole teatrale, dintre care reținem o nouă versiune a „Revizorului” la M.H.A.T., care se bucură de aprecierile elogioase ale dramaturgului Viktor Rozov.

Ca și în formula precedentă, „Literaturnaia gazeta” se dovedește și acum preocupată constant de viața socială. „Clubul L. G.” adăpostește, într-o pagină a revistei, un articol al lui Leonid Juhovișki, „Strada educă” și un altul despre situația femeii aflată în cîmpul muncii. În completare, o convorbire a lui E. Ambarțumov, directorul Institutului de studii ale mișcării muncitorești internaționale din Moscova, cu George Balandier, profesor la Sorbonna și director al revistei „Cahiers internationaux de sociologie”, pe tema „Omul și societatea”.

Revista acordă și în acest număr un spațiu larg problemelor economice și internaționale, rubricii de umor etc.

CARTI NOI

Nadejda Pavlovici :
„Gînduri și amintiri”

Titlul volumului atășează cartea prozei memorialistice, dar este vorba de o culegere masivă de versuri, apărută cu prilejul unui jubileu: 50 de ani de activitate literară. Poeziile despre Alexandr Blok inaugurează volumul, ce se continuă cu peisajele baltice și kievlene, dăltuite cu un lirism deopotrivă aspru și gingaș.

Mihail Zoșcenko :
„Isteți și înțelepți”

Scriitorul, cunoscut pentru proza lui satirică, s-a adresat, nu o dată, și copiilor. Nici în acest volum, însă, autorul nu se trădează pe sine însuși. Marșak, salutîndu-i povestirile pentru copii, avea să remarce „umorul lui cuceritor” și „un fel de seriozitate, ce-i aparține doar lui Zoșcenko”.

T. Motileva :
„Romanul contemporan peste hotare”

Autoarea încearcă să fixeze rolul romanului în literatura contemporană, soarta acestui gen, posibilitățile și perspectivele lui. Paralel cu aceste probleme, Motileva se ocupă și de particularitățile stilistice ale romanului contemporan, ce și-a pierdut unitatea de altă dată, în favoarea unor modalități foarte diferite, care variază de la țară la țară și de la scriitor la scriitor.

Van Gogh : „Scrisori”

Ajunse la a treia ediție în Uniunea Sovietică, după edițiile din 1919 (1 500 de exemplare) și 1935 (5 300 de exemplare), noua versiune a „Scrisorilor” lui Van Gogh (50 000 de exemplare) a dispărut la fel de repede, ca și primele două din rafturile librăriilor. Ele își cuceresc cititorii prin sinceritatea destăinuirilor, prin mărturia căutărilor înfringute ale artistului și prin amănuntele vieții sociale și culturale ale timpului.

LA ORDINEA ZILEI

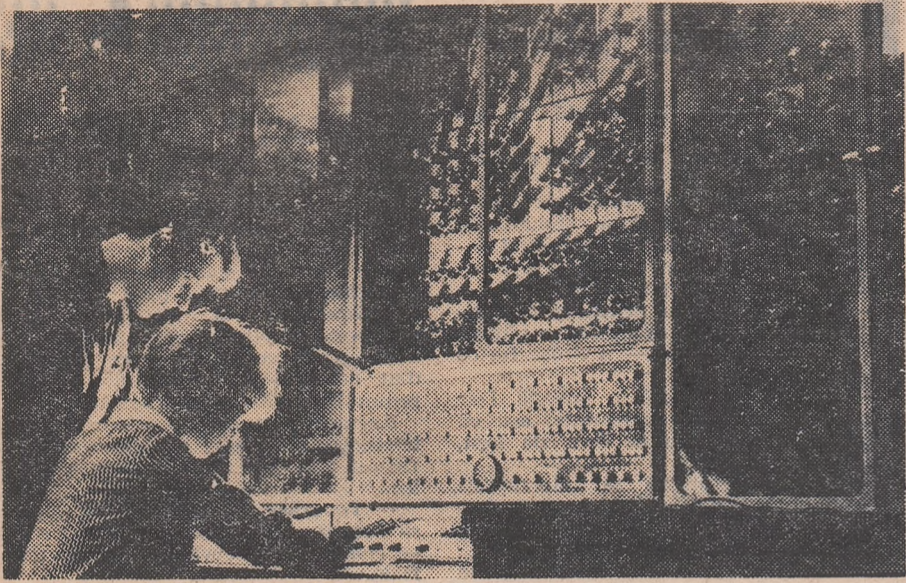
Uriașul patrimoniu
al omenirii

Intr-o anumită împrejurare un ziarist declara că, pe zi ce trece, omenirea devine tot mai vorbăreată. Și iată cu ce, și-a susținut el afirmația: dacă cele zece porunci au putut fi formulate în aproximativ 300 de cuvinte, în zilele noastre, una din informațiile de ordin economic cuprinde zeci de mii de cuvinte!

Economia, știința și tehnica modernă obligă la asimilarea și extragerea unei

au început să-l joace „creierele” electronice care, într-o secundă, pot descifra de mii de ori mai multe unități de informație decât creierul uman înlocuind, de pildă adevărate armate de economiști.

Profesorul Piotr Galperin arată că informația înmagazinată în cărți, în mințile oamenilor de știință, în cele mai diverse documente cuprinde o uriașă cantitate de cunoștințe, din ce în ce mai necesare inginerilor și agronomilor, medicilor, economiștilor și altor specialiști. Și totuși, în zilele noastre devine tot mai evident că nici zece, nici douăzeci de ani nu ajung pentru asimilarea lor de către tineret prin procedeele tradiționale. Pentru înlăturarea acestui inconvenient, el propune

La pupitrul de comandă al calculatorului electronic

marilor cantități de informații, imposibil de exprimat pe scurt. Pentru a stabili proiecte de construcție, pentru a conduce o întreprindere este necesar să se țină seama de o imensă cantitate de legături și interconexiuni: unele uzine prelucrează materii prime furnizate, să zicem de zece uzine, în timp ce altele aprovizionează ele înseși și numeroase întreprinderi și șantiere. Anatoli Dorodnițin, membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. afirma nu de mult că, pentru alcătuirea unui simplu plan de lucru, e absolut necesar să se țină seama de miliardele de legături între

cele ramuri ale industriei, înainte chiar de a coborî la nivelul întreprinderilor izolate. Fiecare din aceste „legături” se exprimă în informații cu privire la producția și consumul unui anumit produs, cu alte cuvinte în unități de informație, pe care trebuie să știi să le alegi, să le descifrezi și să le stochezi. Dar literatura? Un om poate citi în medie, de-a lungul unei vieți aproape 5000 de volume, în timp ce scriitorii și poeții din întreaga lume au creat sute de mii de opere care, totuși, trebuie cunoscute. Savantul sovietic, Otto Schmidt, a încercat în tinerețe să întocmească o listă cu lucrările pe care ar fi vrut să le studieze, dar, din păcate, a fost nevoit să constate cu tristețe că pentru aceasta i-ar fi fost necesari nu mai puțin de... 1000 de ani!

Indiferent de ramura de activitate, pretutindeni se pune aceeași problemă: imposibilitatea asimilării și deci a folosirii uriașului flux de informație aflat astăzi în patrimoniul omenirii. Și totuși, fără o creștere a cantității de informație progresul, indiferent de natura lui, e imposibil. Așa a apărut pe tapet o importantă problemă care astăzi preocupă nu numai pe savanți, ci și pe muncitori, literați, studenți. Desigur, în rezolvarea ei un rol de seamă

abordarea problemelor într-un mod cu totul nou. Se încearcă de pildă, să se stabilească modul de alcătuire a programelor de învățămînt astfel ca ele să permită elevilor și studenților însușirea unui maxim de cunoștințe, în minimum de timp. De asemenea, savanții încearcă crearea unor modele matematice de însușire a proceselor tehnologice. Încă de pe acum sint elaborați algoritmi de învățămînt, cu alte cuvinte ansambluri de reguli și procedee, care să permită transmiterea informației către studenți în modul cel mai rațional.

TRANSPORTURI

Supersonicul

Tu-144

Deși actuala dezvoltare a aeronauticii ca și nivelul atins de știință și tehnică permit crearea unui avion comercial putînd atinge 3000 km/h, constructorii noului supersonic sovietic TU-144 s-au mulțumit numai cu viteza de 2500 km/h. În schimb, ea le-a permis folosirea unor aliaje de aluminiu extrem de rezistenți la solicitări mecanice și termice considerabile. Noului aparat i s-au conferit forme aerodinamice perfecte, iar dispunerea diferitelor componente s-a realizat în modul cel mai rațional, potrivit regulilor impuse de suprafețe.

Cum au putut fi materializate aceste caracteristici? În primul rînd prin reducerea grosimii relative a aripii, a interacțiunilor aerodinamice defavorabile care se manifestă între aripă și nacelele motoarelor care au fost amplasate sub același carenaj, în coada fuselajului. Maniabilitatea și echilibrul aparatului au ridicat și ele probleme complicate. Studiile efectuate au dovedit eficacitatea suprimării ampenajului orizontal și transformarea aparatului într-un avion „fără coadă”. Tipul de aripă ales pentru TU-144 este aripa „delta”. O altă caracteristică a aparatului o constituie „nasul” fuselajului și postul de pilotaj, primul considerabil alungit pentru a favoriza vitezele supersonice, iar al doilea astfel construit încît să asigure o vizibilitate bună mai ales la decolare și aterizare.

Așa cum am mai arătat, viteza noului avion va atinge 2500 km/h. Plafonul va fi de 20000 metri, iar autonomia de 6500 km. În versiunea „turist” el va putea primi 121 de pasageri, instalați în fotolii amenajate în rînduri de cîte cinci. Decolarea care necesită 1900 m se va realiza fără forțarea regimului motoarelor, al căror zgomot nu va depăși normele internaționale. În ce privește postul de pilotaj, acesta va fi dotat, între altele, cu un sistem de condu-

cere automat, cu un compas care va stabili poziția avionului automat și cu un sistem de aterizare de asemenea automat. Rezervoarele de combustibil vor fi amplasate în aripi iar un sistem de condiționare a aerului va asigura atmosfera interioară a aparatului care, spre deosebire de cea din avioanele subsonice, trebuie răcită și nu încălzită.

O deosebită atenție a fost acordată și motoarelor reactoare, care au fost amplasate în spate astfel că zgomotul nu e perceptibil de către pasageri. Încălcarea și descărcarea vor fi efectuate prin accese diferite. Sistemul de control înregistrează automat principalii parametri ai avionului și semnalează cele mai mici defecțiuni.

URBANISTICĂ

Cibernetica
coboară în stradă

Statistica arată că în Moscova există 4600 de străzi, cu o lungime totală de 2900 kilometri, 63 de intersecții și 86 de pasaje pentru pietoni, că în ultimii ani intensitatea circulației a crescut cu 40 la sută, pe unele artere ea sporind de aproape trei ori. Din acest punct de vedere bulevardul Leningrad deține recordul, cu peste 9000 de automobile în orele de vîrf. Cum e și firesc, intensificarea circulației în capitala Uniunii Sovietice ridică din ce în ce mai presant problema vitezei, a securității vehiculelor și pietonilor. Iată de ce, pentru soluționarea ei, urbanistii sovietici au făcut apel la electronică.

Printre primele măsuri luate a fost aceea a instalării, pe bulevardul Gorki, una din principalele artere ale orașului, a unui calculator pentru comutarea automată a axei străzii. Calculînd și stabilind în care direcție circulația e mai densă, mașina hotărăște în ce sens e convenabil să acorde mai multe culoare la un anumit moment dat. Semafoarele sint acționate automat în aproape întreaga Moscova, iar 23 de artere principale dispun de dispozitive care schimbă semnalele după principiul „valului verde”: ținînd seama de o viteză determinată, un automobilist o dată pornit de la un „stop” găsește libere pe toate cele următoare de-a lungul aceleiași străzi.

Inginerii sovietici au mai conceput mașini electronice de comandă care permit reducerea opririlor în fața semafoarelor. Prin mijlocirea unor captatori speciali, mașina electronică numără vehiculele oprite și alege momentul în care urmează să schimbe semnalul. Astfel dispozitive, avînd captatoare cu ultra sunete, au fost instalate la intersecțiile dintre cheiul Kropotkinskaia și strada Semionovskaia. În piața Nikit-skie Vorota funcționează captatoare cu detecție și la încrucșarea străzilor Ostankinskaia 1 și 3 captatoare pneumatice. Introducerea sistemului „valul verde”, a dispozitivelor automate, ca și a sensului unic pe unele străzi a permis creșterea vitezei medii de circulație la 25-35 km/h. Cu alte cuvinte viteza e de patru ori mai mare ca la Paris sau Londra, unde multitudinea vehiculelor face ca automobilul să-și piardă principala calitate — viteza.

În viitor, la Moscova va începe să funcționeze și un sistem telemecanic unic pentru reglementarea circulației, cu dispecerat central. Datorită lui, agenții de circulație vor putea, în funcție de necesități, să branșeze oricare din programele cu care sint dotate aparatele.

VINIFICAȚIE

Șampanie
în flux continuu

Șampania împlinește în curînd venerabila vîrstă de 300 de ani. Procedeu cel mai răspîndit de preparare a ei este cel francez, în sticle. Înainte de a ajunge pe masa consumatorului, vinul este ținut mai bine de trei ani în pivnițe răcoroase, în care timp el pierde, fără puțință de recuperare, aproape o cincime din volum.

Relativ recent a apărut o metodă nouă, mai rapidă — șampanizarea periodică în recipiente. Dar pentru că ea nu permite mecanizarea și automatizarea procesului de producție, șampania nu este de cea mai bună calitate. Specialiștii sovietici în vinificație au creat însă o metodă foarte avantajoasă de șampanizare a vinului în flux continuu. Metoda este rodul studierii timp de mai mulți ani a proceselor biochimice și fizico-chimice pe care le declanșează producția acestei apreciate băuturi.

Cum se prepară șampania după noua metodă? Vinul dezaerat, ținut în permanență sub o presiune excedentară, suferă mai întîi o fermentație repetată. Pentru ca procesul să fie continuu se folosesc concomitent mai multe bacterii de fermentație, mecanisme de umplere, tot felul de aparate și schimbătoare de căldură. La începutul procesului, în vin se adaugă drojzii iar la finele lui lichior. Șampanizarea în flux continuu are mai multe avantaje. Cel mai important este că se obține un produs de calitate superioară. Totodată, productivitatea utilajului este de 1,5 ori mai mare iar prețul de cost se reduce cu o cincime.

Prima probă din noua șampanie, suspusă unor degustători calificați și foarte exigenți, a confirmat că produsul este de cea mai bună calitate. Metoda fluxului continuu a reținut atenția multor firme străine producătoare de șampanie care au cumpărat licența.

EXPLOATĂRI MINIERE

Topazul ucrainean

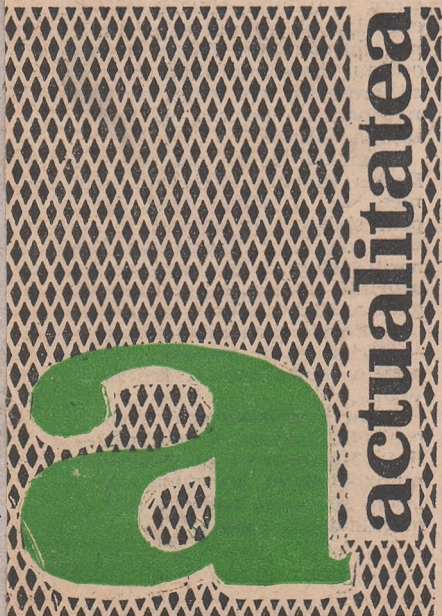
Pe geologi ni-i imaginăm de obicei ca pe niște tineri cu statură athletică, arși de soare, înarmați cu nelipsitul ciocan. În regiunea Jitomir însă, unealta de căpetenie a geologilor nu este ciocanul, ci excavatorul. Aici ei se ocupă nu numai cu explorarea, ci și cu exploatarea unor importante zăcăminte de topaz.

Prima expediție geologică a venit pe aceste meleaguri cam prin 1938. Tot atunci au fost descoperite și primele zăcăminte de topaz din Ucraina. Printre cele cîteva exemplare din prețioasele cristale găsite de exploratori de-a lungul anilor și care se păstrează azi într-un muzeu la Moscova unul este socotit de specialiști o raritate: el cîntărește mai bine de 100 de kilograme.

Ca dimensiuni și culoare, topazul ucrainean este unic în lume. Unele cristale sint albastre ca apa de mare într-o zi de iunie, altele sint roșii-gălbui, aurii etc. De aceea, ele sint solicitate de numeroase țări, între care Italia este cel dintîi cumpărător.

Topaz albastru de Jitomir.

Duetul maștrilor

Marele succes de interpretare al anului 1966 a fost înregistrat de binecunoscuții Lidia Smirnova și Nikolai Kriucikov, care alcătuiesc un maestru duo în filmul „Cuibul”. După douăzeci și cinci de ani de la „Un flăcău din orașul nostru”, unde jucău pentru prima dată împreună, ei se întâlnesc din nou, spre bucuria spectatorilor și folosul artei.

Filmul „Cuibul” are o geneză mai puțin obișnuită. Kriucikov a citit într-o revistă povestirea „Rătăcitul” a scriitorului Iuri Petuhov. Cu un simț cinematografic îndelung exercitat, a văzut în ea și în personajul principal, Evsei, profund convingător cu drama lui — potențată de tardiva, dar sincera căință —, un bun material de film. Lidia Smirnova și autorul narațiunii i-au împărtășit entuziasmul — și așa s-a născut scenariul. Cu toții au căutat apoi un regizor-tovarăș de idei și l-au găsit în persoana lui S. Tumanov. Așa s-a născut filmul.

Povestea este banală. Un țăran își părăsește într-o bună zi satul, nevasta și copiii și pleacă la oraș, unde ia viața de la capăt. După mulți ani, dorul îl readuce pe meleagurile natale și întâmplarea face să asiste de departe, ca un străin, la o scenă emoționantă: soția lui, Pelagheia, îl petrece pe băiatul cel mare la armată. Nu, Pelagheia nu e încovoiată de nevoi, cum se aștepta Evsei să o găsească. Întreaga-i făptură respiră bunătațe, echilibru și o mare, impunătoare demnitate pe care i-a dat-o munca și răspunderea față de copii și de mica ei societate rurală. În familia pe care a părăsit-o, cadourile aduse de Evsei de la oraș sînt inutile și puțințel jalnice.

Tulburat, Evsei pleacă, înțelegînd că se va întoarce iar, că nu numai o dată îl va readuce în pragul cuibului părăsit conștiința lui răscolită.

Întoarcerea lui finală marchează punctul culminant al filmului. Evsei vine cu cei doi copii pe care-i are de la noua lui nevastă. Pelagheia, care spală rufe la riu, îi vede de departe. Durerea, mîndria rănită, tensiunea și dragostea pentru bărbatul care a înșelat-o — totul se dezlănțuie într-un plin sfîșietor. După ce își plînge bine lacrimile de femeie, le iese în întîmpinare, din nou demnă și stăpîină pe ea, ia copiii de mină și sub ochii întregului sat, urmată de Evsei, pornește spre casă.

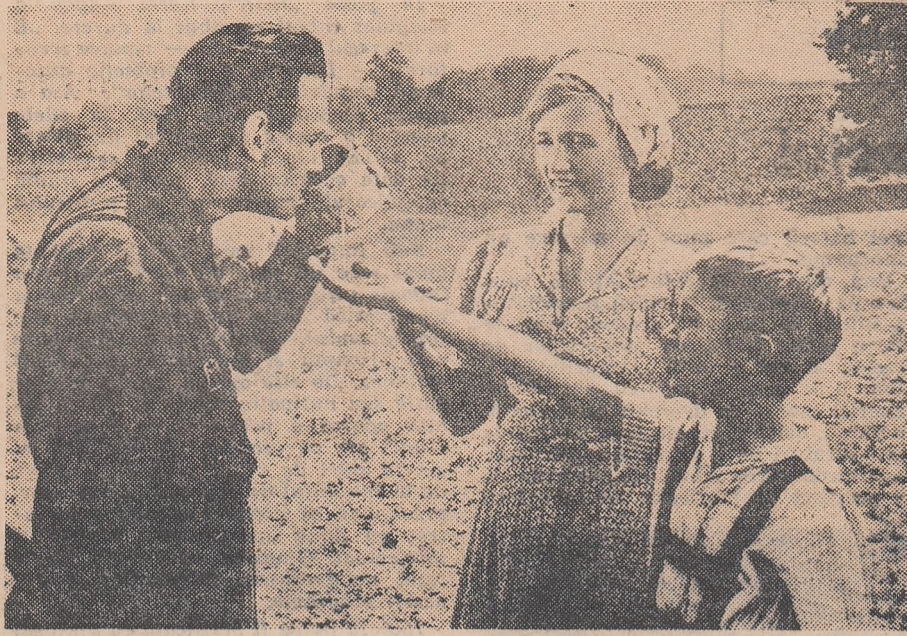
Jocul de o răscolitoare sinceritate și naturalețe al celor doi mari actori ridică această banală poveste de viață la înălțimea generalizărilor filozofice. Filmul devine astfel o pledoarie pentru responsabilitatea omului față de cuibul său, față de familie și de pămîntul pe care s-a născut.

Copilăria pe platou

Războiul a constituit tema multor opere ale cinematografului sovietic. Pentru un popor care, în ultimul război, a dat douăzeci de milioane de jertfe omenești, această revenire e pe deplin explicabilă.

În momentul de față, în studioul „Maxim Gorki” se află pe platou încă un film despre copilăria grea, plină de lipsuri, a celor care au ajuns acum la vîrsta de treizeci de ani. Filmul, realizat de regizoarea Maria Feodorova, după un scenariu al poetului Boris Rahmanin, se întitulează „Un băiat așa mare”.

Noua producție înfățișează destinul

Scenă din film. Tatăl — N. Ozerov, mama — Zinaida Kirienko și Kolea — Lioșa Jarkov.

unei familii, Nikolaev, și în special al unuia dintre membrii ei, elevul Kolea. Multe din evenimentele anilor de război sînt privite cu ochii lui. Kolea se maturizează prematur sub amenințarea permanentă a morții, a foametei, a lipsurilor. „Băiat așa mare” cum este, preia grija familiei, simțînd cum se naște în sufletul lui răspunderea pentru frații mai mici și chiar pentru mama lui.

Regizoarea Maria Feodorova are o veche experiență în filmele pentru copii. Ei îi aparțin „Bate la orice ușă”, „Vocație”, „Mari și mici”, recentul „Țări îndepărtate” — ecranizare a unei povestiri de Arkadi Gaidar.

În noul său film regizoarea a încredințat rolul principal, Kolea Nikolaev, elevului moscovit Lioșa Jarkov. Mama lui cinematografică este bine cunoscuta actriță Zinaida Kirienko, care conturează chipul unei femei cu destin tragic, silită brutal să renunțe la bucuriile mici și mari ale vieții. Rolul acesta se deosebește de tot ceea ce a interpretat pînă acum actrița, de aceea ea l-a abordat cu mult interes.

Un as al rîsului

Acum îl știu toți. Abia apare pe ecran, gesticulînd frenetic, și publicul începe să ridă. Da, acum e răscolitul spectatorilor și al presei, care i-a dat chiar și premiul „Portocala” — răsplată glumească care se acordă actorilor pentru amabilitate față de ziariști. Într-un cuvînt, e o „stea” de mărimea întîia. Nimeni nu-și mai amintește că multă vreme soarta a fost neîndurătoare cu el. Pentru prima dată a fost apreciat abia în filmul lui Le Chanois, „Tata, mama, bona și eu”. Nereținînd încă numele actorului, spectatorii au început să-l recunoască și, recunoscîndu-l, să zîmbească: „A, asta e cel care a jucat rolul vecinului...”

Așa începe biografia artistică a lui de Funès, foarte popular azi în Uniunea Sovietică (acest portret este un răspuns la cererea spectatorilor).

Louis de Funès s-a decis să se facă actor în 1941, cînd s-a înscris la o școală specială. Dar nici după aceea n-a contat prea mult pe Melpomene, ci a lucrat ca blănar, comis-voiajor, contabil, decorator. Și-a încercat norocul în cabarete, a jucat roluri mărunțite la teatru, dar n-a cîștigat cu asta nici bani, nici glorie. A fost nevoie de o îndelungă verificare a fidelității lui față de artă, de apariții episodice în 75 (!) de filme, înainte de a i se încredința un rol principal întîi în cinema, apoi în teatru. Ce n-a fost! Îndrăgostit, ușier, artist, comper — dumnezeu mai știe ce. Din fiecare situație banală trebuia să stoarcă risul. A făcut ce a putut, bizuindu-se mai mult pe el decît pe situație. Dar succesul nu venea. Avea doi băieți mari cînd a început să fie considerat „un finăr capabil, promițător”. În sfîrșit, încetînd să mai fie ghinionist în viață, s-a „găsit” ca actor făcîndu-se ghinionist comic pe ecran. Lucrul s-a întîmplat cînd Louis de Funès avea 43 de ani și a jucat în filmul „Nevăzut, necunoscut” (1957).

De Funès și-a asumat sarcina de a-i face pe oameni să ridă fără să se adîncească în meditații. El însuși o recunoaște, cînd spune: „Eu vînd veselie de la 9 dimineața pînă la 7 seară”. Personajele lui sînt apropiate de caracterul convențional al teatrului popular, de Polichinelle, care e puternic prin faptul că făcînd pe prostul, te silește să rîzi de proști. Față de el este un învin-

gător vesel. Față de ceilalți — un „șmecher” naiv, care cade din lac în puț. În ultimele filme ale lui de Funès, prin fața noastră a defilat un șir de asemenea pehlivani ghinionisti.

Începînd cu „Nevăzut-necunoscut”, actorul s-a specializat în două profesii: cea de infractor sau cea de polițist. Funcționar destoinic în „Jandarmul din Saint-Tropez”, nimereste într-o încercătură care îl pune aproape pe picior de egalitate cu hoțul unui tablou de valoare. Comisarul din „Frunzoasa americană” e gata să o pălească din pricina excesului de zel. În „Fantomas” fiecare urmărire întreprinsă de comisarul Jouve se soldează cu efecte comice — și totul trebuie luat de la capăt.

Cîndva Louis de Funès se grima, își lîpea mustați, își puneă perucă. Acum toate aceste accesorii nu-i mai trebuie, mai mult chiar, îi strică, îi deformează cea mai reușită mască pe care a găsit-o: propria-i, neobișnuit de mobilă lui față.

M. Dolinski, S. Certok

Cine face filmele? IV

Texte și desene de Alexandr Mitta

— Dacă scriu un articol aspru despre filmul dv, ne spune criticul, spectatorii nu se vor duce să-l vadă. Ar fi timpul să înțelegeți că eu hotărîsc destinul unui film.

— De care film vorbiți? — se înterează spectatorul. Știi, nu l-am văzut. În ce mă privește acest film nu există. Da? Poate. Nu știu. Spuneți-mi că există o expresie: „Spectatorul face filmul”? Nu, eu îl văd numai. Dar filmul de care vorbiți, sînt sigur, nu există...

TEATRU

O viață legendară

În biografia spirituală a omenirii, Antoine de Saint-Exupéry ocupă un loc aparte. El a fost pilot valoros, scriitor unic în felul său, dar mai ales o personalitate neobișnuită, exemplu de cinste și intoleranță la compromisuri, de trăire pînă la capăt a destinului greu al generației sale.

N-a trecut nici un sfert de secol de cînd a pierit fără urmă într-un raid aerian și viața lui a devenit o legendă cu mare forță de atracție asupra oamenilor, care aduc un omagiu mereu reînnoit amintirii lui.

Recent, de exemplu, la Leningrad a avut loc premiera unei piese despre viața lui Saint-Exupéry, scrisă de dramaturgul sovietic Leonid Maliughin.

Acum doi ani Maliughin a publicat în „Komsomolskaia Pravda” un amplu articol despre Saint-Exupéry, pe care l-a dezvoltat ulterior într-o narațiune dramatică. Dramaturgul nu și-a propus să-l arate pe Saint-Exupéry în momentele culminante ale biografiei lui. Mult mai mult l-a atras chipul omului care a știut să rămînă el însuși în fiecare clipă trăită, în fiecare contact cu viața.

Teatrul academic de dramă „A. S. Pușkin” a înscris piesa printre premiarele noului an. Regizorul V. Erenberg a evitat formula spectacolului biografic, înclinînd spre aceea a spectacolului meditație, care, invitînd publicul la o permanentă colaborare, conturează un caracter viu și neliniștit, în neînteruptă căutare.

Rolul principal a fost încredințat lui I. Gorbaciov. Într-un interviu acordat înainte de premieră, actorul și-a formulat viziunea asupra personajului. El a văzut un Saint-Exupéry interiorizat, reflexiv, ironic și delicat, „acea delicatete care îl făcea să glumească cînd era trist și să tacă cînd ar fi avut multe de spus”.

Leningrădenii au făcut o caldă primire spectacolului. Aplauzele lor se adresau atît celui care l-a inspirat, cît și celor care l-au realizat.

Cînd acordeonistul are nevoie de sufler.

MUZICĂ

Orchestra B. B. C.

în Uniunea Sovietică

Orchestra radiodifuziunii londoneze, dirijată de sir John Barbirolli și de Pierre Boulez, a efectuat recent un turneu în Uniunea Sovietică.

Cunoscuta formație, a cărei clasă înaltă i-a asigurat un loc de frunte în valorile muzicale mondiale, a dat cîteva concerte în marile orașe sovietice cu un program împărțit în două părți distincte: una clasică și una modernă.

Repertoriul clasic a fost dirijat de John Barbirolli, bine cunoscut și publicului românesc. Despre arta lui, muzicologul Dmitri Blagoi scrie în „Sovetskaiia kultura”: „O uriașă muncă pregătitoare îi permite să amintească doar de intențiile sale, pentru a fi înțele perfect, în toate detaliile, de orchestră. Orchestra B.B.C. este un colectiv de mare clasă. Sensibilitatea, precizia desenului, claritatea liniilor, armonia proporțiilor, amplitudinea sunetelor sînt numai cîteva din calitățile ei”.

Programul modern, dirijat de compozitorul Pierre Boulez, a cuprins lucrări de Stravinski, Webern, Berg, a căror interpretare a revelat publicului sovietic noi valențe ale artei interpretative a oaspeților din Londra.

Concertele orchestrei B.B.C. au avut ca soliști nume de prestigiu în lumea muzicală: cîntăreața Heather Harper, violoncelista Jacqueline du Prés și pianistul John Ogdon. Turneul orchestrei Radiodifuziunii din Londra a fost apreciat ca un eveniment de seamă în viața muzicală a Uniunii Sovietice.

arta

a

ENERGETICĂ

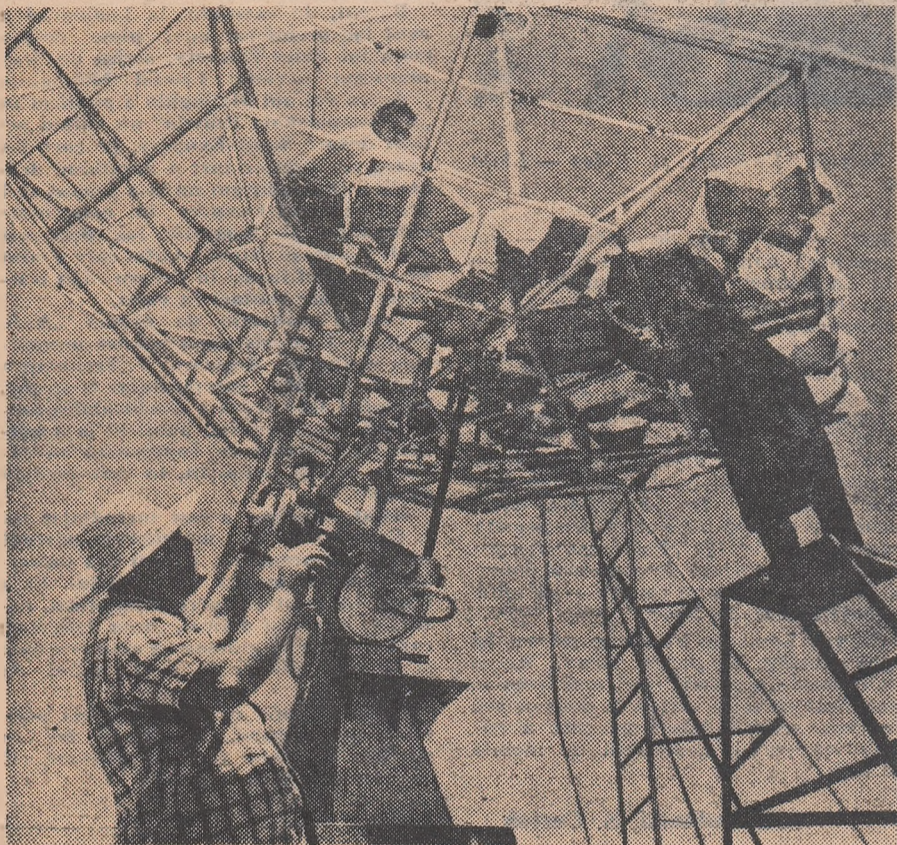
Pe cheltuiala Soarelui

Problema utilizării „directe” a energiei solare este din nou la ordinea zilei. Oamenii speră iarăși să poată folosi lumina și căldura, distribuite cu atita generozitate de astrul incandescent, și pentru alte scopuri decât cele pe care le-a stabilit natura.

Se știe că fiecare metru pătrat de suprafață primește, în cursul celor citorva ore de insolație zilnică, o energie echivalentă cu doi cai-putere. Teoretic, dacă un asemenea potențial ar fi utilizat sută la sută, dacă ar exista un

unei baterii care pune în mișcare un autocamion.

Una din marile dificultăți în construcția „celulelor” o ridică necesitatea ca siliciul să fie la un grad de puritate foarte înalt. Stabilirea proporțiilor de arsenic și bor (sau a „impurităților”, cum li se mai spune cu un nume generic) este și ea deosebit de delicată. În sfârșit, nici lipirea electrozilor de cele două straturi nu e o treabă lesnicioasă. Dar introducerea tehnologiei industriale în procesul de fabricație nu numai că

In focusul acestei capcane solare, construite de specialiștii sovietici, temperatura va atinge 3 500 de grade.

motor care să transforme integral energia calorică în forță motrică, atunci un automobil de tip „Fiat-600” ar fi acționat de „randamentul” unei suprafețe de numai zece m p.

În realitate se înregistrează pierderi de potențial atât pe parcursul străbătut de razele solare, cât și la prefacerea căldurii în energie mecanică. Calculele care țin seama de aceste „pagube” arată că, pentru a face să funcționeze un motor de 20 c. p., ar fi necesare câteva sute de metri pătrați. În plus, perioada de acumulare a energiei se limitează la zilele frumoase ale sezonului cald și mai precis între mijlocul dimineții și mijlocul după-amiezii. Rezultatul e că instalațiile experimentate pînă acum pe sol au costat extrem de scump și au dat randamente foarte scăzute.

Lucrurile au început să se schimbe o dată cu ieșirea omului în Cosmos. Bateriile și acumulatorii de pe sateliții artificiali sau navele lansate în spațiile siderale aveau prea puține surse de regenerare la dispoziție, pentru a nu recurge la Soare. Așa au luat naștere mai întâi „celulele” cu seleniu, apoi cele cu siliciu. Astăzi, acestea din urmă alcătuiesc un echipament strict necesar al oricărei aparaturi care se deplasează pe trasee interplanetare.

O asemenea „celulă” e compusă din două straturi de siliciu suprapuse, avînd împreună o grosime de aproximativ 1/4 dintr-un milimetru. Unul din straturi conține o cantitate infimă de atomi de arsenic și formează stratul N (negativ). Cel pozitiv (P) cuprinde un procentaj la fel de mic de atomi de bor.

Un foton care provine din Soare, lovind un atom al „celulei”, liberează un electron și ionizează un alt atom. Între cele două straturi ia naștere astfel o diferență de potențial, care, dată fiind închiderea într-un circuit, determină apariția curentului electric. Intensitatea lui e apreciabilă, deoarece și numărul de fotoni care lovesc „celula” e foarte mare. Prin legarea în serie a mai multor „celule” se obține pe această cale un curent avînd cîteva amperi.

Aparatura modernă permite transformarea a 10,5 la sută din energia calorică solară în energie electrică. Coborîte pe pămînt, asemenea „celule” cu siliciu, care ar acoperi complet o suprafață de zece metri pătrați, ar produce — în mod continuu — o energie de circa 1.500 de wați, adică puterea

și simplifică, dar îi și reduce necontenit prețul de cost.

Tocmai pe această bază au renăscut speranțele referitoare la utilizarea energiei solare chiar pe pămînt. O primă încercare în acest sens o constituie automobilele electrice: ele ar urma să fie alimentate de o garnitură de „celule” instalate pe capotă. Desigur, e doar un început, o fază experimentală. Dar în ritmul în care progresează acum știința și tehnica, nu e exclus ca, într-un viitor relativ apropiat, stațiile de aprovizionare cu benzină să devină inutile și automobilele să circule numai pe cheltuiala Soarelui.

CIBERNETICĂ

Cele 55 de emoții ale lui Emik

Oamenii au cunoscut spaima și bucuria cu mult înainte de a învăța să socotească. În schimb creațiile lor, calculatoarele electronice, enunță teoreme, elaborează procese de producție

și execută felurite operații complicate fără să cunoască aceste elementare stări afective.

Vă întrebați la ce le-ar putea servi emoțiile?

În piesa „RUR”, Karel Capek a imaginat roboți sensibili la durere. „E în interesul producției... — spunea scriitorul. — Durerea e o protecție automată împotriva accidentelor”. Așa a gândit scriitorul prin 1920. În zilele noastre o seamă de oameni de știință au reluat ideea „roboților sensibili”. De data aceasta, însă, pentru a studia complicatul mecanism al psihicului uman.

Sub imperiul unei spaimi violente omul sare un șanț de nouă metri sau îndoiaie niște gratii groase, căci emoția mobilizează toate forțele ascunse ale organismului. Alteori, ea se dovedește mai promptă și mai perspicace decât rațiunea. De cîte ori nu simțim o simpatie sau antipatie subită și inexplicabilă pentru o persoană pe care abia atunci am cunoscut-o? În legătură cu aceste stări de fapt prof. N. Anosov, de la Institutul de cibernetică din Kiev, presupune că creierul omului e înzestrat cu două „programe”: afectiv și intelectual. Gîndirea nu e decât rezultatul neîntreruptei interacțiuni dintre aceste programe.

Ipoteza putea fi verificată cu ajutorul unui „om cibernetic”, al cărui creier să îmbine ambele programe. Un astfel de „om cibernetic” — putem să-l mai numim robot de vreme ce e atât de emotiv? — a fost creat de colectivul condus de prof. Anosov. Îl cheamă Emik și a fost învățat să manifeste teamă și bucurie, tristețe și curiozitate, minie și nechez, milă, mîhnire, neliniște ș.a.m.d. Viața afectivă a lui Emik e deci mult mai bogată decât a confratelui său occidental „Aldous”, care nu cunoaște decât trei feluri de emoții. Anumite combinații cifrice îi plac, altele îi provoacă spaimă sau minie.

Ciberneticienii ucraineni au elaborat un tabel cu 55 de stări emotive, descriind condițiile în care a luat naștere fiecare emoție și situația care a creat acele condiții. Dar pentru că le-a fost mai ușor să confecționeze un „om cibernetic” decât să descrie 55 de emoții în toată bogăția și subtilitatea lor, au studiat în acest scop operele lui Shakespeare, Cehov, Hemingway, extrăgînd esența și tălmăcind-o apoi în limbajul cibernetic, pe înțelesul lui Emik. Poate că în felul acesta vor obține date noi despre cele mai vechi stări sufletești.

MATERIALE NOI

Cele mai mari perspective

„Studiul materialelor” este pe drept socotit una din cele mai vechi științe. Într-adevăr piramidele Egiptului, acropolele Greciei antice, catedralele și castelele Evului Mediu, palatele Renașterii, turnul Eiffel și turnul din Ostan-kino, clădirile industriale și casele de locuit, toate s-au construit și se construiesc din cele mai diverse materiale. Dar timpul se scurge fără conținere și materialele care la un moment dat par de neînlocuit ajung treptat la „arhivă”. În zilele noastre de pildă cărămida a devenit un oaspete rar pe șantierele noilor construcții. Casele se clădesc mai cu seamă din blocuri și panouri mari de beton. Cheresteaua este tot mai des înlocuită cu materiale produse de chimie. Toate aceste transformări nu sînt totuși decât o aparență „pensionare” a materialelor tradiționale. În realitate se petrece adesea un proces complex de evidențiere a posibilităților lor ascunse, necunoscute încă.

Pentru exemplificare ne vom referi la un singur material: ceramica. Neinițiatii o asociază de obicei cu vasele, glastrele și statuetele elegante care împodobesc locuințele. Aceasta pentru că pînă nu de mult ceramica era echivalentă cu argila arsă, aceeași din care se fac cărămida obișnuită, țigla, plăcile pentru captușirea pereților etc. În zilele noastre noțiunea s-a lărgit cuprinzînd și unele materiale care nu conțin argilă și care se obțin din substanțe anorganice cum sînt oxidul de magneziu, de zirconiu, aluminiu etc. Mai există și o ceramică de cuarț pe care nu o mai putem considera material de podoabă: locul ei este în electrotehnică, energetica nucleară, construcția de mașini, rachete, avioane ș.a.m.d. Cuarțul măcinat se amestecă cu apă și masa obținută se toarnă în forme de ipsos. După ardere producele capătă o rezistență neobișnuită. Una din însușirile cele mai prețioase ale ceramicii de cuarț este că își menține rezistența și la temperaturi foarte ridicate — 1 300 de grade. Ba pentru un timp mai scurt poate suporta chiar și 1 700 de grade.

Dacă punem într-un vas de sticlă

știința

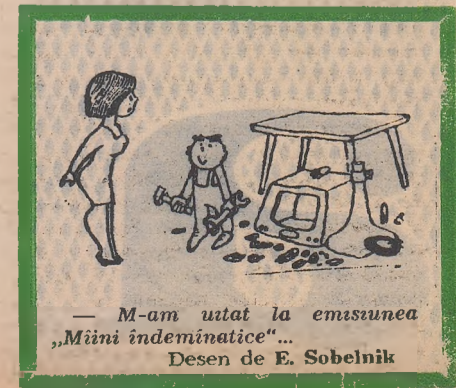
obișnuită apă clocotită sau plumb topit vasul se va transforma în cioburi. Un pahar din sticlă de cuarț încălzit pînă la o temperatură foarte înaltă introdus apoi în apă rece ca gheața și din nou încălzit suportă perfect toate aceste treceri bruște. Fenomenul se explică prin coeficientul extrem de redus de dilatație termică al cuarțului (de 10—20 de ori mai redus decât al sticlei obișnuite). Cuarțul este în plus foarte rezistent și la acțiunea acizilor concentrați. Pînă și acidul fluorhidric îl atacă de zece ori mai lent în comparație cu sticla obișnuită. De aceea, cuarțul și sticla de cuarț sînt azi cei mai buni dielectrici.

Dar cea mai valoroasă însușire a sticlei de cuarț este permeabilitatea pentru razele ultraviolete și parțial pentru cele infraroșii. Foarte apreciată în diferite domenii ale științei și tehnicii sticla de cuarț va pătrunde în viitor și în viața cotidiană, pentru început sub formă de geamuri la ferestre.

Cercetări recente au arătat că ceramica de cuarț este materialul cu cele mai mari perspective în secolul atomic și al vitezelor cosmice. În industria atomică de pildă s-a stabilit că iradierea cu neutroni nu influențează practic modificarea proprietăților mecanice ale ceramicii de cuarț. Astfel ea poate fi folosită cu succes ca material pentru termocupluri, putînd servi, de asemenea ca un bun termoizolator pentru reactoarele atomice.

Acad. P. P. Budnikov a preferat să se oprească mai mult asupra proprietăților piezoelectrice ale cuarțului. Ce este piezoelectricitatea? „Piezo” vine de la grecescul „piezein”, care se traduce prin „a presa”. Prin presarea unei plăcuțe de cuarț sau prin întinderea ei se consumă, după cum se știe, o anumită cantitate de energie mecanică. Dar ea nu se pierde zadarnic, ci se transformă în energie electrică. Și atunci, se întreabă acad. Budnikov, de ce nu s-ar putea construi proiectoare pentru a dîncurile oceanelor și mărilor folosind presiunea gratuită a apei? Sau de ce nu s-ar folosi sarcina utilă a pereților caselor sau altor construcții așezate pe un fundament? Pentru aceasta ar trebui să se așeze alături de stratul de izolație hidrofugă un strat de material piezo-electric avînd grijă ca acesta din urmă să se afle în permanență sub sarcina pereților. Astfel stratul piezo-electric va produce fără întrerupere energie electrică.

Vorbînd despre perspectivele pe care le are un material sau altul nu trebuie scăpate din vedere sursele de materii prime. Or, în clipa de față, Pămîntul dispune de rezerve inepuizabile pentru industria ceramicii. Aceste rezerve sînt alcătuite din diferiții și foarte numeroșii silicați.

— M-am uitat la emisia „Mîini îndeminate”...
Desen de E. Sobelnik

FIZIOLOGIE

Pentru stimularea creierului

Viața modernă în marile aglomerații urbane, cu o intensă circulație de automobile și cu numeroase unități industriale, are dezavantajul de a oferi orașenilor un procent ridicat de oxid de carbon (CO) în aerul pe care-l respiră. Recentele cercetări efectuate la New York au dovedit de pildă că proporția de oxid de carbon depășește cu mult pragul nocivității pentru cei care lucrează la nivelul străzii (șoferi, vânzătorii ambulanzilor, măturații, agenții de circulație etc.) și chiar etaje situate până la o înălțime de treizeci de metri deasupra străzii. Atunci când la un milion de părți aer există 30 de părți de CO, procesele nervoase superioare sunt tulburate. Or, în gigantica metropolă de pe coasta Atlanticului, s-au înregistrat 90 de părți de oxid de carbon la un milion de părți de aer.

Cum acționează acest toxic? Prin combinarea cu hemoglobina și inactivarea ei, CO reduce capacitatea sângelui de a transporta oxigenul la creier. Efectul este, bineînțeles, o diminuare a funcțiilor cerebrale, așa cum s-a putut constata dintr-o experiență foarte concludentă. Cincizeci de voluntari au fost instalați în dreptul unor mese de scris. Toți aveau pe față o mască de oxigen, dar nu toate măștile furnizau același amestec gazos: unele se mulțumeau să preia aerul din încăperea respectivă, altele erau puse în legătură cu un cilindru care conținea 100 de părți CO la un milion de părți de aer. Această concentrație nu era aleasă la întâmplare: ea se întâlnește în imediata vecinătate a unui automobil care staționează cu motorul în funcțiune.

Testul a constatat într-o operație elementară: tragerea de liniuțe peste un anumit număr de T-uri. S-a constatat că, în timp ce persoanele care inhalau aerul din cameră aveau nevoie de 90 de secunde pentru a-și duce la capăt operația, celor care primeau amestecul din cilindru li trebuia un interval de aproape trei ori mai mare — 250 de secunde. Această „lenevire“ a creierului se datora toamă formării de carboxi-hemoglobină, compusul rezultat din inactivarea hemoglobinei de către oxidul de carbon.

După cât se pare, un pericol și mai grav îl constituie, în marile orașe, bioxidul de sulf (SO₂), factor important în declanșarea unor serioase afecțiuni respiratorii.

Concluziile practice? Pentru edili: asigurarea de spații verzi care să „curețe“ aerul, obligativitatea instalării de filtre la eșapamentul mașinilor și la coșurile de fabrică etc. Pentru simplii cetățeni: evadarea sistematică și organizată afară din oraș, ori de câte ori timpul le permite. Departele de a fi un lux sau o manifestare de trândăvie, această odihnă activă reprezintă un mijloc esențial de stimulare și regenerare a funcțiilor intelectuale.

FIZICĂ ATOMICĂ

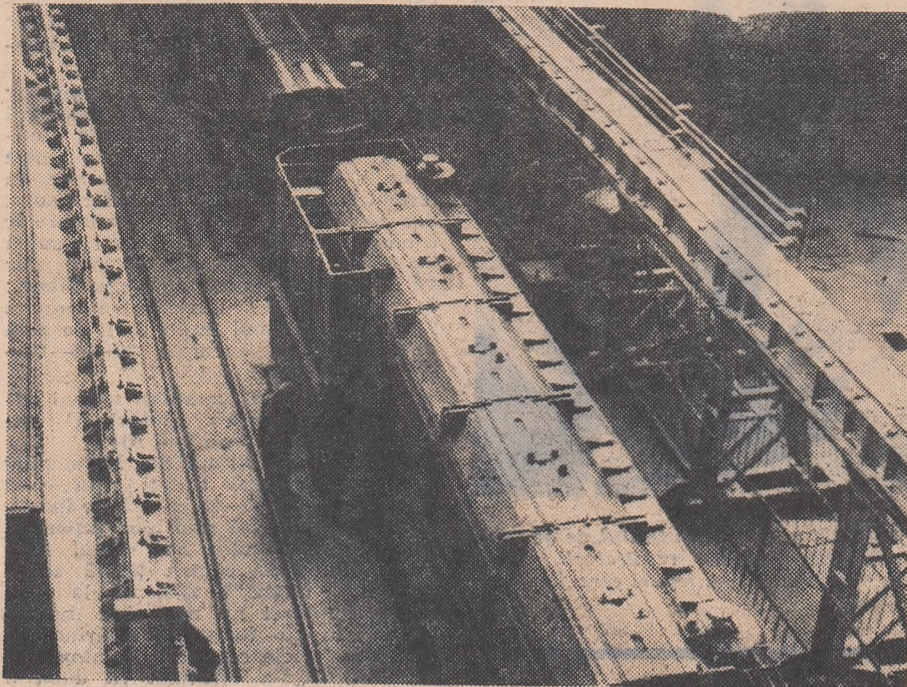
Protonii la start

„Care sînt cele mai mici fărîme de materie?“ Pe tot globul, cinci mii de fizicieni se ocupă de rezolvarea acestei enigme.

Particulele denumite „fundamentale“ sau subnucleare, pentru că se inscriu în nucleele atomice, sînt atît de mici ($10^{-14} = 0,000\ 000\ 000\ 001$ cm) încît nu pot fi observate cu ajutorul instrumentelor obișnuite. Pentru a le descoperi și pentru a studia forțele care, adunin-

particule-proiectile cu o energie de penetrație extrem de ridicată.

Universul submicroscopic și-a dezvăluit unele taine în acceleratoarele capabile să producă particule-sonde cu caracteristici cunoscute, în locurile și momentele dorite. Astfel au fost descoperite peste o sută de particule, putîndu-se determina și proprietățile celor mai multe din ele: masa, sarcina electrică, spinul (rotația), durata vieții

Cele 600 de blocuri de electromagneți, cîntărind fiecare peste o tonă, sînt montate cu o precizie de 100 microni.

le-le și țînîndu-le laolaltă, sînt responsabile de lumea ce ne înconjoară, s-a recurs la un fel de sonde capabile să pună în evidență fenomenele ce au loc la această scară.

Astăzi acceleratoarele produc fascicule de proiectile tot atît de mici ca particulele de cercetat, le imprimă o energie mare, de pildă o viteză apropiată de cea a luminii, și le îndreaptă spre o anumită țintă pentru a declanșa în nucleele acestora o serie de reacții ce dezvăluie proprietățile particulelor fundamentale. În sute de universități și institute funcționează acceleratoare care imprimă particulelor energii diferite, mergînd de la cîteva mii pînă la zeci de miliarde de electronvolți. Să amintim că un electronvolt corespunde cu energia furnizată unei sarcini electrice unitare (cea pe care o posedă un proton sau un electron) supusă unei diferențe de potențial de un volt. Această energie este foarte mică: $2,25 \times 10^{25}$ eV corespund abia unui kilowatt-oră. De aceea, pentru a caracteriza un accelerator se recurge la multipli ai acestei unități: megaelectronvoltul (MeV), corespunzător unui milion de electronvolți și gigaelectronvoltul (GeV), echivalent cu un miliard de electronvolți. Cele mai puternice instalații existente sînt sincrotronele de la Meyrin — lângă Geneva — și de la Brookhaven (S.U.A.), avînd 28 și respectiv 33 GeV. La 100 km. de Moscova, în localitatea Serpukhov, a început însă construirea unui superaccelerator de 70 GeV, din care primul fascicul de protoni va fișni la sfîrșitul acestui an sau la începutul anului viitor.

Ca la frații săi mai mici, prima fază va consta în obținerea protonilor prin separarea lor de electroni într-o sursă de ioni, după care prețioasele proiectile vor acumula din ce în ce mai multă energie într-un preaccelerator și într-un accelerator liniar, ajungînd treptat la 40. 70 și 100 MeV, cu care vor atinge aproape două treimi din viteza luminii. Abia în acest stadiu vor pătrunde în sincrotronul propriu-zis, al cărui electromagnet va avea diametrul de 472 m și va fi compus din 120 unități totalizînd 600 magneți individuali; pe această „pistă de curse“ de 1483 m, protonii vor atinge, datorită forțelor electrice și magnetice, energia dorită în final. Majoritatea experiențelor vor fi efectuate chiar în hala sincrotronului, construită din elemente de aluminiu, prevăzută cu un pod rulant și considerată de specialiști unică în felul ei. Numeroase laboratoare, amplasate atît în interiorul cît și în exteriorul inelului, vor comunica direct cu ea. Pare paradoxal ca studiul unor fragmente de materie din ce în ce mai mici și mai pieritoare să necesite instrumente tot mai puternice și mai complexe. Să nu uităm însă că cercetarea infinitului mic reclamă sonde mereu mai fine, deci

(care în general e extrem de scurtă) etc. Această „explozie de populație“, care se manifestă la toate particulele, denotă că ele nu sînt „elementare“ și că studiul trebuie continuat și adîncit.

BIOLOGIE

Refrigerarea — Experiment sau impostură ?

Ziarele din întreaga lume au relatat nu de mult cazul lui James Bedford, fost profesor de psihologie la Los Angeles, care — bolnav de cancer — și-a dat consimțămîntul ca înainte de instalarea morții clinice să fie „înghețat“. Trupul fostului profesor urmează să rămînă congelat pînă cînd se vor descoperi mijloace de vindecare a cancerului. Atunci va fi dezghețat și medicii de specialitate se vor putea încerdința dacă reanimarea este cu putință în astfel de condiții.

Bedford, care avea 73 de ani, a hotărît să se supună la această experiență după ce a înțeles, din spusele medicilor care-l tratau, că nu mai avea nici o șanță de vindecare. Procesul de refrigerare a început în clipele imediat premergătoare morții clinice. Lui Bedford i s-a făcut mai întîi respirație artificială și i s-a masat inima, pentru a menține în viață cît mai mult cu putință celulele encefalului. Trei specialiști au extras apoi din trupul lui toate lichidele și le-au înlocuit cu un produs chimic refrigerant. În sfîrșit pentru a împiedica putrefacția, corpul a fost pus la păstrare într-un container de oțel în care se menține o temperatură constantă de minus 91°C.

Adversarii metodei invocă trei mari grupe de argumente.

- 1) Experiențele pentru păstrarea în viață prin congelare a unui mic număr de celule au dat rezultate încurajatoare dar nimeni n-a izbutit încă să readucă la viață un organ întreg înghețat.
- 2) Temperaturile aflate mult sub zero grade distrug aproape în întregime componentele fizice și chimice ale celulelor; de aceea este foarte puțin probabil ca după dezghețare celulele să-și poată relua funcțiunile specifice.
- 3) Dezghețarea nu poate fi efectuată prea repede. În felul acesta celulele dezghețate la început riscă să fie distruse înainte ca cele aflate mai în adîncul organismului să fie dezghețate.

Alți comentatori ai experienței consideră că specialiștii americani au recurs la ea nu atît din dorința de a putea păstra pentru generațiile viitoare un martor din vremea noastră, cît ca o pregătire pentru viitoarele zboruri interplanetare spre corpuri cerești îndepărtate. Primele încercări în acest sens au fost făcute cu hirciogi „răciți“ lansați în jurul globului și dezghețați după readucerea lor pe Pămînt. Rezultatele au fost socotite pozitive și în felul acesta s-a născut probabil ideea că o încercare similară ar putea fi făcută și cu un om.

În același timp refrigerarea lui James Bedford a născut o polemică și în jurul noțiunii de moarte clinică.

Cînd se poate afirma de fapt, se întreabă o seamă de specialiști, că a survenit moartea clinică? Într-o vreme se socotea că oprirea bătăilor inimii era dovada cea mai peremptorie. Dar de cînd respirația poate fi menținută artificial un timp tot mai îndelungat se impune o nouă considerare a problemei. Specialiștii înclină acum să considere ca un semn categoric al morții numai încetarea funcțiilor creierului. Așadar dacă experiența încercată asupra lui James Bedford are vreun sens, ea trebuie să păstreze creierul în stare de funcționare. Experiențele de refrigerare și reanimare pe animale au fost făcute numai pe vietăți care hibernează. E adevărat că și la oameni se procedează la refrigerare în anumite operații pe inimă; dar corpul este răcit cu numai cîteva grade sub temperatura normală de 37°C, cel mult pînă la + 22°C.

Iată de ce încercarea de a menține în viață un întreg organism omenesc la — 91°C un răstimp extrem de lung este pusă de unii din cei mai calificați comentatori nu numai sub semnul îndoielii ci și sub acela al imposturii.

M. Strahov

HIPNOPEDIE

Începe lecția...
Noapte bună!

Experimentul a pus în mișcare toată Dubna. De cum se lăsa noaptea, străzile deveneau pustii iar la ora 23.00 întreg orașul se cufunda în întinerie. Începeau lecțiile... Pe scurt ele se desfășurau astfel.

Ora 10.30 seara. Elevii erau cu toții în pat cu lecția respectivă în mînă. Postul de radio transmitea muzică ușoară. Lecția începea la 10.45 și dura cinci minute... Se predau de fiecare dată 25—30 de cuvinte și expresii, care se repetau de cîte trei ori. Elevii ascultau atenți, spuneau după crainic cuvintele și expresiile și le confruntau cu textul lecției. În felul acesta, la procesul de asimilare participau diverse feluri de memorie (vizuală, acustică etc.). La ora 11 ascultătorii stingeau lumina și se culcau. Dar lecția continua pînă la 12. Vocea crainicului era în această ultimă parte a ei mult mai stînsă. Dimineața, la 6.15, cînd elevii dormeau încă, lecția ce fusese predată în timpul nopții se transmitea din nou pînă la 6.55. La 7.00 suna sculara, iar la 7.30, la micul dejun, urma o nouă lecție.

Pe toată durata experimentului s-au predat 36 de lecții în care elevii au trebuit să-și însușească aproape 1000 de cuvinte și expresii și să învețe să le folosească. Cei 135 de elevi ai originalului curs de engleză erau muncitori, studenți, școlari și oameni de știință de la Dubna. Dintre aceștia unii nu cunoșteau de loc engleza, alții o mai studiaseră și cu alte ocazii.

Primul experiment de învățare a limbii engleze, prin metoda radihipnopediei, de către un grup mare de elevi a fost organizat după o metodică elaborată de L. A. Bliznicenko de la Institutul de lingvistică al Academiei de Științe din R.S.S. Ucraineană. Metodica cercetătorului ucrainean a fost fundamentată pe studierea psihicului uman, a activității unor centri ai creierului numiți „puncte de veghe“. Oamenii de știință au folosit în studiile lor cea mai modernă aparatură sovietică

Nouă țigări pe zi, aceasta e norma „iepurilor fumători“ de la Institutul de oncologie din Gruzia. Efectuată pentru a studia modificările în căile respiratorii, experiența a demonstrat apariția unor stări precanceroase la cițiva iepuri care fumează de mai mulți ani.

LEXICON MEDICAL

Urocultura

Urocultura reprezintă o analiză uzuală, de rutină, necesară în diagnosticul de laborator al infecțiilor urinare.

Infecțiile aparatului urinar, fie acute, fie cronizate (cistite, pielocistite, pielite și pielonefrite) sînt boli deosebit de frecvente, mai ales la sugari și copii mici, la femei și la vîrstnici. Pentru instituirea și conducerea tratamentului antimicrobian al acestor infecții, urocultura este o probă obligatorie, indispensabilă. De rezultatul ei depinde, în bună măsură, aplicarea unei terapii corespunzătoare și, prin aceasta, obținerea vindecării și împiedicarea cronicizării.

În tehnica uroculturii au fost introduse, în ultimii zece ani, procedee noi de recoltare și prelucrare bacteriologică, superioare metodelor vechi. Este vorba de practicarea uroculturii cantitative, în care recoltarea se face fără cateterism (sondaj) uretral.

Recoltarea se practică de preferință dimineața, cînd microbii s-au înmulțit în cursul nopții, în lichidul stagnat în căile urinare. În caz de urgență însă, recoltarea poate fi făcută la orice oră din zi și din noapte. Prima urocultură, cea efectuată în scop diagnostic, va fi recoltată înainte ca bolnavul să fi început tratamentul cu antibiotice sau chimioterapice. Celelalte, în scop de control, pot fi recoltate în cursul tratamentului și după încetarea lui, pentru a verifica eficacitatea terapiei — indicată de negativarea uroculturilor.

Din germeii care cresc după însămînțarea probei de urocultură, se face o antibiogramă pentru a se determina sensibilitatea acestora la antibiotice.

Spre deosebire de urocultura calitativă, unde rezultatul indică numai tipul de germeni dezvoltat pe mediile de cultură (stafilococ, enterococ, colibacil, piocianic etc.), urocultura cantitativă dezvăluie nu numai germeii izolați, ci și proporția microbilor.

Într-o serie de boli infecțioase cu localizare renală sau în ca.e agenții patogeni se elimină prin urină, sînt necesare tehnici de recoltare modificate sau medii de laborator speciale.

Astfel, în tuberculoza renală, trebuie recoltată urina din 24 de ore într-un vas steril. În bruceloză, urina recoltată steril se ține două ore la termostat după amestecare cu ser antibrucelos. În leptospiroze, urocultura se practică începînd din a doua săptămîină a bolii.

Eficiența maximă a metodei este condiționată, în primul rînd, de o bună

recoltare. Ea se va face înainte ca bolnavul să urineze și precauțiile de sterilitate, luate atît de personalul sanitar cît și de bolnav, asigură diagnosticul corect.

Dr. I. Sovetov

SFATURI UTILE

În prepararea alimentelor...

● Răciturile pot fi un mediu foarte prielnic pentru înmulțirea microbilor. De aceea, la prepararea lor trebuie respectate cu strictețe cerințele igienei. Gelatina, înmuiată după stoarcere, va fi introdusă în bulionul fierbinte iar oțetul trebuie fiert în prealabil 15—20 minute. După adăugarea gelatinei, bulionul trebuie fiert și apoi strecurat printr-un șervet sau tifon curat; temperatura bulionului la strecurare trebuie să fie de cel puțin 90°.

● Prăjiturile cu cremă de frișcă pot fi păstrate nu mai mult de 36 de ore, la o temperatură de cel mult 6°. Cremșnururile și eclerurile pot fi păstrate la frigider maximum 6 ore.

● Oul de rață, oricît de proaspăt ar fi, poate cauza toxinfecții alimentare dacă e consumat crud (maioneză) sau dacă e trecut prea puțin prin foc (creme, suflouri etc.). Nu va fi utilizat decît după ce a fiert în clocot 15 minute.

● Pîrjoalele, chifteluțele din tocătură de carne sau pește, precum și bucățile de pește trebuie prăjite pe ambele fețe în grăsimea încălzită pînă la clocot, timp de 10—12 minute.

● Zarzavaturile proaspete vor fi prelucrate în felul următor, pentru a evita pierderi mari de vitamină C: durata curățirii va fi cît mai scurtă iar spălul lor în apă nu va depăși 10—15 minute, cu schimbarea obligatorie a apei de trei ori.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Impotriva fumatului

Mulți cititori ne scriu că vor să se lase de fumat, solicitîndu-ne o metodă

„sigură“, „radicală“, „rapidă“. Trebuie să precizăm de la început că o astfel de metodă nu poate da rezultate decît dacă „pacientul“ colaborează cu medicul. Este necesar, deci, ca fumătorul să fie ferm hotărît să se lase de fumat.

Dintre numeroasele metode precognizate în acest scop vom prezenta în cele ce urmează pe cea a medicului sovietic G. M. Mahmudov, de la Satorniul Reduga, de lângă Moscova.

Tratamentul se bazează pe utilizarea lobelinei, un alcaloid din aceleași substanțe (ganglioplegice) ca și nicotina. Avînd proprietăți asemănătoare, lobelina poate înlocui nicotina, dar, spre deosebire de aceasta din urmă, lobelina nu produce obișnuință. De aceea ea poate înlocui nicotina în timpul tratamentului de „dezintoxicare“, pînă cînd organismul se dezobșnuiește de nicotină, „ștergîndu-se“ reflexele dobîndite în decursul perioadei fumatului.

Metoda elaborată de Mahmudov constă în injectarea intramusculară zilnic a 20 mg lobelină (10 mg dimineața și 10 mg după-amiaza între orele 17—20), timp de 12—14 zile. În timpul tratamentului se permite țigara, dar se cere respectarea următoarelor condiții: în prima zi fumătorul consumă tot atîtea țigări cît este obișnuit, dar va fuma țigara numai pînă la jumătate: în ziua a doua și zilele următoare va fuma cu 25% mai puțin decît în ziua precedentă (de exemplu 20—15—12—9—7).

După încetarea fumatului se mai administrează, pentru „întărirea“ reflexului, lobelină încă 3—4 zile.

Statisticile publicate de Mahmudov arată că fumătorii tratați s-au lăsat în proporție de 95—98 la sută de fumat.

Cura de lobelină este bine suportată de orice om sănătos. În cursul tratamentului pofta pentru țigară scade progresiv. După 7 zile, 50 la sută dintre fumători nu mai simt nevoia imperioasă să fumeze. Urmărindu-se în timp efectele curei de dezintoxicare cu lobelină s-a constatat că după 3 ani de la aplicarea metodei numai 3—4 la sută din lotul de fumători tratați au reluat fumatul. Senzațiile neplăcute sau chiar de repulsie față de țigară dobîndite în urma administrării de lobelină sînt prin urmare durabile.

Dr. M. I. Speranski

PE SCURT

Inflamația buzelor (cheilita), datorată de obicei utilizării unui ruj de buze nou, care provoacă o iritație chimică, se vindecă prin pulverizarea sau prîșnîțe cu acid boric 20 la mie sau ritrat de argint 1/6000, după care se aplică pomada d'Alibour: Rp. Sulfat de cupru 0,02 g, sulfat de zinc 0,03 g, apă distilată 3ml lanolină 5 g, oxid de zinc 1 g, vaselină 10 g.

Degerăturile. În formele dureroase, neulcerate se vor aplica comprese umede cu licoare Burrow (2 pastile Burrow la 1 litru de apă), apoi următoarea pomadă: Rp. Tanin 1,50 g, ihtiol 1,50 g, rezorcină 1 g, oxid de zinc 1 g, vaselină 25 g. În formele ulcerate, pansamente cu soluții slab antiseptice, cu apă oxigenată 6 volume sau soluție de permanganat de potasiu 1/5000. În caz de ulcere dureroase ale degetelor, injecții pe dosul mîinii (sau al piciorului) cu histamină (3—4 ședințe la 1—2 zile a cîte 4—5 injecții cu 0,1 ml soluție 1 la mie intradermic).

Poșta medicului

PSEUDONIM A21 — Reg. Baau: Intr-adevăr, intrucît presupunem o cantonare a germeilor la nivelul articulației genunchiului și poate la nivelul prostatei, vă sfătuim să vă internați într-un spital de boli dermato-venereice din regiunea dv. nu neapărat la Bercești.

R. E. — Constanța: Nu vedem nici o contraindicație, totuși înainte de a vă decide este bine să cereți și avizul specialiștilor din spitalul în care ați fost internată.

URECHILA — București: Utilizați următoarea loțiune antipruriginoasă: Rp. Mentol și fenol, cîte 1 g, alcool 80° 100 ml. Consultați un dermatolog pentru a se constata dacă pruritul nu e provocat de o micoză.

TARNIȚA CONSTANTIN — Com. Ciceu — Mihăești: 1) Etimologic, anxietatea vine din latinescul anxietas (stringere, sufocare). În medicină, sub acest nume se înțelege o stare de neliniște, de teamă nelămurită, de așteptare încordată, însoțită uneori de o senzație de greutate în respirație, de palpitații, paloare etc. Se întâlnește în unele boli ca angina pectorală, nevroza anxioasă etc. 2) Denumirea corectă este boala lui Basedow — sinonim: gușă exoftalmică. 3) Pentru analiza urinei se folosește reactivul sub formă de soluție. 4) Fiolele de Neoperhepar sînt utile numai pe cale injectabilă, ca și vit. B12. 5) Preparatele de opiu și Hematodinul au efecte într-o serie de boli depresive nervoase, în special asupra elementului anxios. 6) Pentru a răspunde la ultima dv. întrebare, ar trebui să publicăm un tratat de electrocardiologie, ceea ce, recunoașteți, ne depășește din toate punctele de vedere.

GH. ȘTEFANICĂ — Cîmpina: În crampa profesională rebelă la tratament, unii specialiști au folosit cu succes terapia convulsivantă electrică. Adresați-vă în orice caz, unui serviciu de neuro-psihiatric, eventual clinicii de la Spitalul nr. 9 București.

DUMITRU — București: Tratamentul pentru nevroză astenică pe care îl urmați va influența în mod pozitiv și celelalte fenomene care vă supără. Puteți adăuga, eventual, un tratament cu Madiol — 6 comprimate pe zi sublingual, vitamina B12 injecții 1 fioală a 50 mg zilnic — 10 fiole lunar asociat cu cîte 1 fioală Glicocol intramuscular.

ANELE — R. Sărat: În gastrita hiperacidă, regimul strict este principalul factor terapeutic. Dintre medicamentele existente în comerț vă recomandăm Foflador 3 cpr/zi, Calmogastin 3 cpr/zi și Carbo medicinalis 6 cpr/zi, cîte 2 cpr după mese. Dacă nu dispăre mirosul urit din gură, trebuie investigată etiologia, care poate fi și alta, în afara gastritei.

ROȘCULEȚ VIRGIL — București; G. STOICA — București; D.B.S. — Or. Gh. Gheorghiu-Dej; M.A.P. — Schitu. Frumoasa (Balcani); DECEBAL I. — Ploiești; ST. JAR — Constanța: Nu este vorba de nici o deficiență. Sînt fenomene inerente vîrstei și condițiilor speciale pe care ni le relațați, o componentă importantă fiind inhibiția psihică. Sîntem convinși că prin căsătorie totul se va remedia. Pînă atunci, vă recomandăm un tratament cu tranchilizante (Napoton 2 drajeuri/zi sau Meproamat 2 cpr/zi), fortifiante ale sistemului nervos (Ser neurotonic, Foslobion, Glicocol injecții zilnice în serie de 10 fiole lunar), vitamine (B1, B6, B12) și eventual Madiol 6 cpr/zi sublingual — timp de 3—4 luni.

V.F. — Focșani: Vă rugăm să vă adresați unui medic specialist chirurg, după care, la nevoie, și unui endocrinolog.

TURCU — Petroșeni: Vă recomandăm să folosiți soluția Gerovital Hs, apărută recent, conform indicațiilor prevăzute în prospectul care însoțește medicamentul.

VICTORIA DRAGOMIR — Pitești: Cîți răspunsul dat mai sus tov. Turcu — Petroșeni.

RODICA — Arad: Vă mulțumim pentru aprecieri. Operația împotriva deviației de sept se poate face la orice serviciu spitalicesc de O.R.L. Este o intervenție simplă, care se rezolvă rapid.

(Continuare în pag. 11-a)

ANDORRA

Fiica lui Carol cel Mare

După citeva viraje bruște, mașina ajunge într-o poiană deschisă, de unde putem admira splendida panoramă a Pirineilor, cu crestele acoperite de o zăpadă scinteietoare. Ne oprim lângă un indicator pe care scrie „Port d'Envalira. 2407 metri altitudine”. Port înseamnă în dialectul local *poartă*. „Port d'Envalira” este cea mai înaltă trecătoare din Pirinei, poarta Andorrei, singura cale de acces în această regiune spre mica republică. Toate îndreptările turistice despre Andorra prezintă „Port d'Envalira” ca pe o „poartă în trecut”.

cu centrul în orașul Seo de Urgel, au semnat un tratat privind recunoașterea drepturilor reciproce asupra Andorrei. Astfel, „fiica lui Carol cel Mare” a căpătat simultan doi prinți cu drepturi egale. Ambilor trebuia să le plătească tribut: în anii cu soț — episcopului de Urgel, iar în cei fără soț — comitelui de Foix. Acordul mai prevedea ca episcopul să primească și bir în natură: o duzină de calupuri de brânză, tot atâția claponi, 6 pulpe de vită și 12 potir-nichi.

Au trecut secole și drepturile asupra

Străjuțită de piscuri uriașe, Andorra-la-Vella atrage turiștii prin pitorescul așezării ei.

Într-adevăr, trecutul este prezent în stîncile splendide, cu o formă puțin ciudată, care străjuiesc șoseaua, în susurul, mereu același, al râului Valira, care coboară din munți și străbate toată țara, în ruinele turnurilor unor castele străvechi, în vechile și înguste ulicioare din sate, în casa de lemn înnegrită de vreme, unde după o veche legendă ar fi poposit o noapte Carol cel Mare, în albia de lemn brăzdată de crăpături din care, potrivit aceleiași legende, împăratul Carol și-ar fi adăpat calul...

Multe legende populare din Andorra povestesc despre campania lui Carol în această țară muntoasă, despre bătăliile lui cu sarazinii. Chiar și imnul național, foarte melodios, al țării începe cu cuvintele: „Carol, părintele meu, m-ai izbăvit de arabi...”. De altminteri, legendele socotesc Andorra „singura fiică a lui Carol cel Mare”.

Lingviștii afirmă, de pildă, că cuvîntul Andorra înseamnă ad-litteram „fierul de cea mai mare înălțime”. Zăcămintele de fier din această țară, așezată sus în munți, au fost pe semne cunoscute din vremi străvechi, constituind unul din motivele care au făcut ca micul teritoriu de 464 kilometri pătrați de pe malurile râului Valira să fie vreme îndelungată un măr al discordiei între Spania și Franța. În 1278, Roger Bernard III, comite de Foix, aflat în zona franceză a Pirineilor, și Pierre de Castrobono, episcopul provinciei catalone

comitatului de Foix au fost preluate de Henric de Navarra, devenit ulterior Henric al IV-lea, regele Franței. Astfel, conducătorul statului francez a ajuns principe ale Andorrei, alături de un episcop spaniol.

...Capitala republicii se numește Andorra-la-Vella și înseamnă Andorra-oraș, spre deosebire de sate, celelalte centre populate ale țării. Pînă acum cinci ani capitala avea doar 800 de locuitori. O dată cu dezvoltarea turismului, însă, în Andorra au dat năvală spaniolii întreprinzători care au deschis în capitală magazine de suveniruri, cafenele, restaurante. Dar, și la ora actuală Andorra-la-Vella este, de fapt, un sat mare alcătuit dintr-o stradă lungă, străjuțită de o parte și de alta de clădiri din piatră cenușie, caracteristice micului stat din Pirinei.

Ca urmare a afluenței de străini, guvernul a adoptat o hotărîre privind sporirea contingentului de poliție din țară... de la 8 la 16 persoane. Dar mai există și un al șaptesprezecelea polițist, care lucrează la cea mai aglomerată intersecție din oraș. În cursul vizitei prin capitală, mi se oferă prilejul să-l urmăresc în câteva rînduri cum își desfășoară munca. Între 12 și 14 pleacă la masă, fără să-i pese de loc de circulație iar la ora 18 ziua lui de lucru ia sfîrșit. Duminică se odihnește ca de altminteri orice om al muncii. În schimb, cînd se află la post, este un artist în meseria lui.

Un polițist din Andorra-la-Vella îmi indică drumul spre „La Casa de los Valles” — Casa văilor — un castel străvechi nu prea înalt, cu ferestre înguste, zăbrele la parter, și turnuri mici în colțuri. Deasupra castelului, construit prin secolul XII, flutură drapelul național în trei culori al Andorrei, cu fișii albastre, galbene și roșii. Iar pe zid este imaginată stema țării cu o complicată și veche heraldică, amintind despre străvechile legături ale Andorrei cu Catalonia și cu provinciile franceze Béarn și Foix.

„Casa văilor” este centrul puterii politice, administrative și juridice din Andorra, reședința guvernului și a parlamentului.

Într-un vestibul strîmt, cu pardoseala de mozaic tocită de vreme, mă întîmpină un portar.

— Excelența sa, senor sindicul, a fost înștiințat de vizita dv. Dar treburi urgente l-au determinat să plece pe neașteptate. Dacă doriți, puteți vizita deocamdată „Casa văilor”.

Într-o încăpere cu bănci de lemn își

ține ședințele Consiliul general — guvernul Andorrei, care e totodată și parlamentul ei. Cei 24 de consilieri generali sînt aleși prin vot direct de populație pe un termen de patru ani. Ei promulgă legi, care urmează apoi să fie aprobate de cei doi prinți, dezbate și aprobă bugetul, stabilesc impozitele. O pelerină neagră — gambetto — și un tricorn alcătuiesc uniforma consilierilor, obligatorie în timpul ședințelor.

În sală se află un clopoțel de aramă care-i cheamă pe consilieri la sesiune. Alături — o bucătărie cu o sobă mare în mijloc; înainte vreme, în timpul sesiunilor, consilierilor li se interzicea să părăsească „Casa văilor”, așa încît acolo locuiau și luau masa.

Consiliul general alege pe conducătorii statului: sindicul general și locțiitorul lui. Consiliul general reprezintă în același timp și instanța judecătorească care, în caz de nevoie, judecă apelurile.

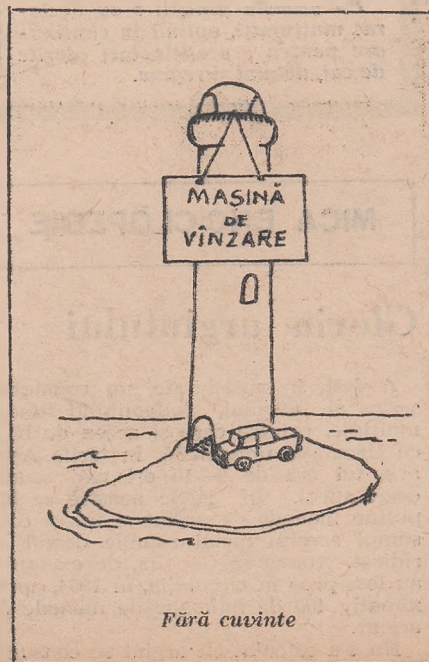
Ne oprim în fața unui dulap mare de lemn, împodobit cu splendide sculpturi, cu porticuri și coloane. Dulapul poate fi deschis numai cu un grup de șase chei diferite, pe care le păstrează primii consilieri din Consiliul comunal al fiecăreia din cele șase comune (regiunile administrative ale Andorrei). Îndărățul celor șase lacăte se află un cod de obiceiuri și tradiții populare, de o vîrstă cu țara, pe care cineva s-a învrednicit să le consemneze într-o carte străveche. Judecătorii cunosc pe de rost toate obiceiurile... Iar cînd își iau slujba în primire, ei fac legămînt să judece după tradițiile și obiceiurile populare, pentru că nu există alte norme juridice.

Șeful guvernului andorrez — sindicul general — convoacă sesiunile Consiliului General, unde are cuvînt hotărîtor în probleme litigioase. Numai el poate aplica parafă Andorrei pe actele oficiale și tot numai el semnează pașapoartele. Abia nepoții unui străin stabilit în Andorra pot căpăta cetățenia. Străinii mai pot deveni cetățeni ai acestei țări dacă se căsătoresc cu o andorreză, moștenitoare a unor bunuri imobiliare. Astfel, cu ajutorul unor legi nescrișe, mica republică din Pirinei încearcă să se aperi de invazia străinilor prea întreprinzători.

În 1963, într-o suburbie a capitalei, unde se află o mare fabrică de tutun, primarul n-a fost ales de populație, ci numit la cererea episcopului de Urgel. Indignați, locuitorii s-au adresat Consiliului general care, de comun acord cu sindicul, a anulat hotărîrea episcopului și a decis ca noul primar să fie ales de populație. Monseniorul Ramon, prințul Andorrei, s-a mîniat și a hotărît să-i pedepsească pe andorrezii.

Țăranii andorrezii își desfac produsele, în special lapte, pe piețele orașelor spaniole vecine. Ca să-și treacă marfa prin vama spaniolă, țăranii au nevoie de un permis semnat de sindicul general. Dar în urma incidentului de mai sus, episcopul de Urgel a dat dispoziție vameșilor să nu recunoască semnătura sindicului. Drept care, timp de citeva zile, laptele din sute de bidoane a fost vîrît în apele Valirei, căci țăranii n-au avut cui să-l vîndă. Guvernul andorrez s-a văzut, așadar, silit să cedeze. Protejatul episcopului a devenit primarul localității respective.

Anatoli Potapov

SPANIA

Farmecul Cordobei

...Plus 45 de grade la umbră. Nici o scăpare. Cersim o iluzorie briză din partea Guadalquivirului, pe malurile căruia se înalță vechea Cordoba. Pe aceste meleaguri s-a răscolat, în secolul VIII, Abd-ar-Ruhnan I împotriva califilor de la Bagdad și a întemeiat Cordoba, eveniment care a inaugurat o lungă perioadă de dominație maură în Spania. Și tot de aici au început spaniolii să-i respingă pe mauri, care s-au întărit mai întîi la Sevilla, apoi la Granada, unde trebuia să se stingă, într-un fast de legendă, semiluna care a strălucit timp de opt veacuri pe firmamentul Spaniei.

Ieșim din oraș, coborim din mașină și, dintr-o dată, prestigioasa istorie a Cordobei învie în fața ochilor noștri. Ne pomenim strămutați fără veste într-un neverosimil amestec de epoci: un apeduct roman face un pas de gigant peste Guadalquivir; la porțile orașului o coloană, datînd de pe vremea lui Filip II, încununată de ciudata și grațioasă statuie a unui sfînt care dansează; ceva mai departe, o capodoperă a arhitecturii arabe, moscheia din Cordoba, construită în secolul VIII și care n-are egal nici chiar la Mecca.

Ne începem și noi vizita cu moscheia. Tratatule de arhitectură o compară cu o imensă pădure ai cărei arbori ar fi tot atitea coloane ce sprijină două rînduri de arcade din jasp, din alabastru și marmoră, amestecate cu purpură. Și, printr-o firească asociație de idei, gîndul ne duce la ciudații palmieri din sudul Spaniei cu frunze verzi și roșii în dublu evantai.

Pe măsură ce înaintăm în moscheie, coloanele par că ne urmează pașii și, de fiecare dată, avem parte de un alt spectacol. Căci legile opticii au conferit o ușurință aeriană acestui univers de marmoră; totul e mișcare, cupola strălucitoare, ea și „coloanele ce merg”. Nesfîrșitele valuri ale arcadelor, străpuse de reflexe roșii, amintesc totuși mai puțin de o pădure decît de un ocean incendiat de flăcările amurgului.

Treptat-treptat, simbolistica arabă cedează pasul alegoriilor creștine. Corrida năvălește în templu. Paradox? Dar cum să definești altfel magnifica sculptură, în stil specific spaniol, care împodobește unul din sanctuare și evocă legenda sfîntului Luca? Sculptorul a înfățișat sfîntul în atitudine a unui taur rînit de moarte. Dar taurul nu va muri în arenă în aclamațiile mulțimii. Căci e un sfînt. Iar sculptorul nu s-a gîndit la o corrida, ci la dogmele creștine călăte în picioare de mauri.

Lîngă taur e un vultur. E sfîntul Juan, aflat acolo spre a sprijini credința sovăielnică. Oricine știe, vulturii nu iau parte la cursele de tauri și totuși această compoziție izbitoare ține mai mult de spectacolul preferat al spaniolilor decît de religie.

În sfîrșit, în moscheie mai e și un alt treilea templu, mai precis modelul în aur masiv, împodobit cu diamante, al unuia din turnurile catedralei din Köln. Printre minunățiile acestui ultim templu pot fi admirate smaragde a căror mărime și ale căror ape amintesc de tezaurele Golcondei.

De-a lungul zidurilor moscheii, se înalță coloane masive și îndesate, cite una de fiecare secol, ca niște capitole de piatră din istoria Spaniei. Coloana secolului XX încă n-a fost adăugată, intrucît secolul nu a luat încă sfîrșit. Mai sînt mai bine de treizeci de ani pînă la capătul lui.

Într-o vreme, Cordoba era numită „cetatea științei”. Biblioteca ei se bucura de o faimă universală. Arta copistilor de manuscrise se transmitea din generație în generație. Poezia era ținută într-o asemenea cinste, încît pînă și cele mai docte tratate — sau, cum am spune noi astăzi, tezele de doctorat — erau scrise în versuri. În-vățăcei din Franța, Germania și Anglia veneau să-și facă studiile la universitatea din Cordoba.

Grigori Boiagiev
Viktor Komissarjevski

Iarna, sculptori anonimi împodobesc străzile oraşului Perm cu statui de gheaţă şi zăpadă.

ÎN FAȚA UNUI EXPONAT

„Păunul“

Intr-o sală a Ermitajului leningrădean se află, sub o imensă cupolă de sticlă, un ciot de stejar cu două ramuri stufoase. Pe ciot stă un păun. De o ramură e prinsă, cu un șnur de argint, o colivie împodobită cu clopoței, în care s-a adăpostit o bufniță meșterită din argint. O veșnică ronțăie alune pe o cracă subțire, iar jos, lângă ciotul de stejar, un cocoș privește atent undeva în zare. În prim plan — ciuperci, frunze, ghindă și chiar dovleci. Dacă privești mai atent distingi cițiva melci, ba chiar și șopirle. Pe pălăria celei mai mari ciuperci sînt săpate două rînduri de cifre, romane și arabe. Între ele și-a făcut sălașul un greiere.

Toate acestea alcătuiesc vestitul ceasornic „Păunul“, care delectează de foarte mulți ani pe vizitatorii muzeului leningrădean. Cînd ceasul e întors, figurile lui prind viață. Bufnița se deșteaptă prima, își rotește capul și ochii și lovește cu laba în podeaua coliviei cu clopoței. Aceasta execută o mișcare de rotație, scoțînd sunete melodioase. Apoi liniștea se instăpînește și, cu un foșnet ușor, păunul își desface coada. La acest semnal cocoșul își arcuiește gîtul, trimbițînd, cu ciocul larg deschis, un „cucurîgu“ sonor.

Pe pălăria ciupercii, care e cadranul ceasului, cifrele romane indică orele, iar cele arabe, minulele. Secunde sînt lăsate în seama greierului care sare mereu, neobosit.

Originalul ceas „Păunul“ a fost cumpărat de Potemkin în 1780 și dăruit împărătesei Ecaterina a II-a. El a fost lucrat de un cunoscut mecanic și giuvaergiu englez, James Coackes.

Demontat și împachetat în lăzi, „Păunul“ a fost transportat la Petersburg cale de mii de kilometri. Dar mijloacele de transport primitive din acei ani nu i-au priit, multe piese au fost deteriorate și n-au mai putut fi reparate. De altminteri asamblarea ceasornicului era mult prea dificilă și lăzile aduse cu atîta trudă au fost uitate undeva într-un depozit al palatului imperial.

Au mai trecut cițiva ani pînă cînd cineva de la curte s-a gîndit să încerdințeze ceasul inventatorului și mecanicului I.P. Kulibin. Studiîndu-l în fel și chip, timp de trei săptămîni, Kulibin a observat pe spatele păsării o pană care nu semăna cu altele. A scos-o și a dat de un orificiu prin care se ajungea la mecanism.

O dată reconstituit, „Păunul“ a fost transportat în 1797, sub supravegherea lui Kulibin, la Ermitaj, unde a rămas pînă în ziua de azi.

ȘI ÎNCĂ VINERI!

Nr. 13

Milioane de americani sînt cuprinși de panică dacă ziua de 13 a lunii cade într-o vineri. În zile ca acestea mulți preferă să nu iasă din casă, să nu încheie tranzacții comerciale și să nu ia hotărîri importante. Un grup de eco-

nomiști a calculat că din pricina acestei superstiții statul pierde, în fiecare 13 ale lunii, 250 de milioane de dolari și că teama de numărul buclucaș — cunoscută în medicină ca fobia lui 13 — ia proporții din ce în ce mai mari.

În multe hoteluri din țările occidentale nu există camere cu nr.13. Poate că directorul e superstițios sau poate că îi este teamă că vor rămîne neocupate. După cum sînt și străzi pe care casele sînt numerotate făcîndu-se abstracție de numărul 13.

Fobia lui 13 e foarte veche. S-a născut în Scandinavia cu mult înaintea erei noastre, pe vremea cînd zeul Thor — spune mitologia nordică — a fost al treisprezecelea venit la un ospăț și a murit.

Iată deci că, din cauza unei credințe a vikingilor, are de suferit businessul.

F. Kolomenko

UN MINUT DE CORRIDA

Șahistul în arenă

Participînd la turneul internațional de șah din Spania, marele maestru sovietic Mihail Tall și-a încercat și... însușirile de toredor.

Fiecărui nou venit în Spania i se oferă posibilitatea de a se înțîlni, ca să zicem așa, nas în nas cu un taur. E de ajuns ca temerarul debutant să semneze un document în care se spune că direcția arenei nu răspunde de viața lui.

Partenerul lui Mihail Tall la corrida a fost un alt șahist, marele maestru spaniol Arturo Pomar. Cînd cei doi vajnici combatanți ai tablei cu 64 de pătrate au ieșit în arenă taurul s-a repezit asupra lui Tall, dar pe la mijlocul drumului s-a răzgîndit, a schimbat brusc direcția și, atacîndu-l prin surprindere pe Pomar, l-a trîntit la pămînt.

Cu aceasta șahiștii s-au declarat mulțumiți, optînd în continuare pentru senzațiile tari oferite de cai, nebuni și regine.

MICA ENCICLOPEDIÉ

Gloria argintului

A fost, în antichitate, un congener serios al aurului, îndeplinind funcții multiple, printre care și aceea de bani cu circulație universală. În țările Asiei argintul era de 6—15 ori mai scump decît aurul. În zilele noastre se bat puține monede de argint și totuși consumul acestui metal rămîne destul de ridicat. Numai în Canada, de exemplu, au fost puse în circulație, în 1964, aproximativ 400 de milioane de monede de argint.

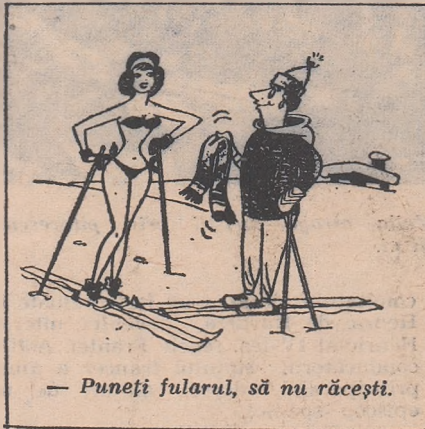
Nu s-a calculat cît argint se consumă

pentru obiectele de podoabă. Se știe, însă, că industria și tehnica necesită anual 9 000—10 000 de tone de argint, folosite mai cu seamă la construcția instalațiilor atomice și a rachetelor.

E unul din cele mai plastice metale: dintr-un gram se poate întinde o sîrmă lungă de doi kilometri. Dar argintul are și însușiri tămăduitoare. Ne-au parvenit lucrări medicale, scrise în urmă cu patru milenii, care recomandau procedeul „îmbunătățirii apei prin cufundarea în ea a argintului încălzit“. Regele persan Cyrus n-a băut decît apă păstrată în vase de argint. Înțelepciunea anticilor a fost confirmată de savanți din veacurile următoare. Omul de știință rus V. Uglov, de pildă, a demonstrat că pînă și o concentrație infimă de argint poate să distrugă bacteriile din apă, iar L. Kulski, membru corespondent al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainiene, a elaborat teoria dizolvării argintului în apă. „Apa de argint“ astfel obținută e un foarte activ mijloc de dezinfectare a produselor alimentare. A zecea mia parte dintr-un gram de argint dizolvată într-un litru de apă ucide, într-o oră, toate microorganismele, iar un conținut de cîteva miimi de gram dezinfectează, în cincisprezece minute, legumele și fructele cufundate în soluție.

Nu există, însă, din păcate, decît extrem de puține zăcăminte de minereu de argint propriu-zis. O bună parte din argintul obținut (circa 80 la sută) se extrage o dată cu prelucrarea minereurilor neferoase cupru, zinc, plumb. Dar o tonă de concentrat conține doar cîteva zeci de grame de argint. De aceea, în foarte multe țări se caută, alături de cele mai „moderne“ minereuri, zăcăminte noi ale bătrînelui și nobilului argint.

(Din „Nedelea“)

— Puneți fularul, să nu răcești.

SECRETE DE CONSTRUCȚIE

Treptele urcau spre dreapta

Multe dintre clădirile vechi, temple, fortărețe, castele, nu și-au dezvoltat secretele de construcție vreme îndelungată. Altele continuă să le păstreze și în zilele noastre.

Arhitecții au observat, de exemplu, că scările în spirală ale aproape tuturor castelurilor din Anglia, Scoția sau alte țări occidentale au o particularitate comună: treptele lor urcă în sensul acelor de ceasornic. Abia de curînd s-a găsit explicația acestei pre-dilecții a vechilor constructori. În timpul luptelor care se dădeau destul de des în interiorul castelurilor medievale, scara îngustă, în spirală, era un loc de apărare ideal. Un singur om aflat sus era în stare să țină piept cîtorva atacanți. Mai mult: înclăcîndu-se spre dreapta, scara nu permitea inamicilor să se folosească de mina dreaptă cu ușurința cu care o făceau apărătorii aflați în capul scării.

Ipoteza a fost confirmată de o excepție de la regulă, adică de scările în spirală stîngă construite în unele castele scoțiene. După cum s-a dovedit, ele aparțineau unei dinastii ai căror reprezentanți au fost aproape toți stingaci.

Săpăturile arheologice au arătat că procedeul consolidării construcțiilor prin armare a fost cunoscut încă în antichitate. În mileniul IV î.e.n. constructorii din Mesopotamia obișnuiau să armeze cu frînghii împletite din stuf iutul din care populația săracă își dura locuințele. Astfel consolidate, construcțiile au ajuns pînă la noi.

Dar vechii arhitecți aveau și rețete proprii, mai ales cînd era vorba de fabricarea materialelor de construcție. Mortarul folosit de romani, de pildă,

continuă să rămînă o enigmă pentru chimiștii secolului XX. Se știe că romanii modelau cărămizi, rezistente, folosind anumite adaosuri, printre care și argila din împrejurimile Neapolului. Astăzi, după atîtea secole, cărămizile au început să se fărîme în schimb mortarul care le unește se pare că nu va avea moarte. Nici un amestec încercat de constructorii din zilele noastre nu reușește să atingă gradul de rezistență al mortarului roman. Ce-i drept, o experiență recentă a dovedit că rezistența cimentului crește simțitor dacă i se adaugă zahăr, dar procedeul e mult prea scump pentru a avea importanță practică.

(Din „Nauka i jizni“)

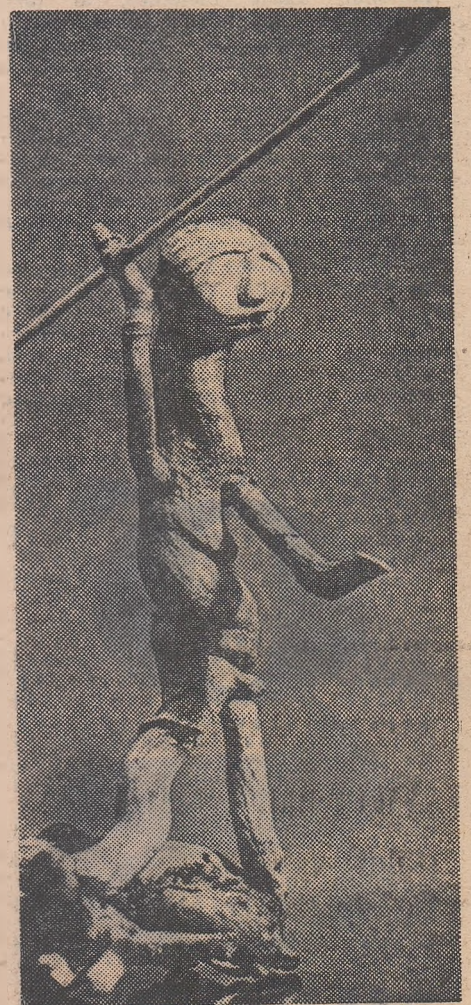
PE PRIMUL LOC

Teiul sau plopul?

Foarte mulți preferă teiul. El dă umbră, parfum și flori pentru ceai. Plopul, oricît ar fi el de falnic, e cunoscut mai ales ca producător al pufului care se strecoară prin ferestrele deschise și chiar prin cele închise. Dar atît silvicultorii cît și cei ce stau de strajă purității aerului din marile aglomerări urbane știu că plopul are calitatea de a absorbi cantități enorme de bioxid de carbon. Un plop adult, de exemplu, consumă numai în lunile de vară aproximativ 44 de kilograme de bioxid de carbon. În acest sens e un campion invincibil, căci teiul nu absoarbe decît 16 kilograme.

Plopul deține întietatea și în ceea ce privește umezirea și răcirea aerului, fiind de 9,6 ori mai activ decît bradul și de 4,3 ori decît stejarul.

A. Frolov

„Vinătorul primitiv“, confecționat de K. Ismailov dintr-un ciot de copac.

Operația „Wunderland“

(Urmare din pag. 4-a)

Cu fiecare salvă, cele șase tunuri de 280 de milimetri ale crucișătorului trimiteau în bătrînul vapor cîte două tone de metal și explozibil.

În lunga lui carieră, Mendsen-Bolken văzuse multe bătălii. Își aminti de vremurile cînd nave mari de luptă, ca să nu mai vorbim de cargoboturi trans-oceanice, își coborau pavilioanele și se predau deîndată ce zăreau puternicul crucișător. Dar acest vaporas rus, cu punte de lemn și cu mașini cu aburi avariate, cuprins de flăcări și insingerat, continua să tragă. Nu voia să se predea... Prefera moartea...

Crucișătorul se apropie de vasul care se scufunda și Bolken putu citi pe bordaj: „A. Sibiriakov“...

Astfel a pierit, la 25 august 1942, gloriosul veteran al flotei arctice sovietice. Prin moartea lui, vasul dădu de știre celorlalte nave sovietice și stațiilor polare de apariția dușmanului. Convoul izbuti în felul acesta să treacă pe lângă periculosul pirat, iar stațiile polare reușiră, la rîndul lor, să-și pregătească rezistența.

După scufundarea lui „Sibiriakov“, „Admiral Scheer“ deschise focul asupra insulei Dikson, dar nu-i pricinui pagube serioase. Împotrivirea înverșunată mai ițtii a vasului „Sibiriakov“ și apoi a exploratorilor polari de pe Dikson îi sili pe hitleriști să se întoarcă înapoi. Operația pusă minuțios

la cale cu mult timp în urmă eșuase din pricina întîlnirii cu spărgătorul de gheață.

Curînd după scufundarea lui, un grup de piloți din aviația polară făcu cîteva raiduri deasupra regiunii unde se dăduse lupta, dar nu descoperi nici un om. Abia peste o lună, fu reperată pe o insulă necunoscută o singură persoană; era Pavel Ivanovici Vavilov, fochist de pe „Sibiriakov“. După înfrîngerea Germaniei fasciste, din la-gărele de concentrare se întoarseră acasă alți cîteva marinari de pe eroica navă; unii dintre ei mai lucrează și acum în flota maritimă.

Crucișătorul pirat avu un sfîrșit jalnic. El a fost scufundat în 1945 de aviația aliaților. Nu întîmplător, la începutul războiului, hitleriștii își îndreptaseră atenția în Arctica spre traseele care legau Murmanskul de orașele și celelalte așezări din nord și din Extremul Orient. Pe acele căi navigau convoaie care aprovizionau pe ostași cu tunuri și proiectile, tancuri și alimente.

Eșecul suferit în apele polare i-a costat scump pe aventurierii Reichului hitlerist. După ce planurile le-au eșuat în Marea Kara, fasciștii n-au mai îndrăznit să se infiltreze în mările nordice din zona Uniunii Sovietice.

După război, a fost construit un nou spărgător de gheață care a primit, în amintirea legendarei nave din Arctica, numele de „Sibiriakov“.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

MARIANA — București: 1) Părerile pedagogilor sînt împărțite; din punct de vedere medical însă nu există nici o contraindicație. 2) Distanța ochilor de carte nu trebuie să fie mai mică de 33 cm. În caz contrar, copilul va fi examinat de oftalmolog, putînd fi vorba de o miopie.

GHEORGHE VĂLCAN — Dubești (Făget): Gerovitalul H₂ este un factor eutrofic prin stimularea generală a organismului, fiind astfel util și în debilitatea fizică, astenie, prevenirea îmbătrînirii premature etc. Poate fi luat la orice vîrstă, dacă nu există o sensibilitate specială care va fi testată de medic. Doza obișnuită: 2 drajeuri la 2-3 ore după mese, timp de 12 zile, cu pauze de 1 lună (preventiv) sau de 18 zile (curativ).

M.C. — București: Teoretic, mai există la dv. posibilitatea de a crește în înălțime. Verificarea practică o va face însă numai medicul.

O.F. — Turda: Medicamentul despre care întrebați nu a trecut încă „proba timpului“, astfel că rezultatele lui nu pot fi apreciate în mod just. Un ulcer stomacal se poate „închide“ prin regim adecvat sau medicamente banale (pansamente gastrice etc.). Important este însă ce se întîmplă în viitor! Vă recomandăm să recurgeți tot la „arsenalul“ clasic.

IONIȚA P. — Brașov: 1) Tratatamentul cu Iozinol (Iodazin) poate fi făcut în principiu oriînd, dacă nu există o intoleranță la iod. Este bine să-l faceți în doze crescînde: începînd cu 10 picături de 2 ori/zi, pentru că mărînd doza cu cîte 5 picături zilnic să ajungeți la 20 picături de 3 ori/zi. 2) Nu există o incompatibilitate, dar nicotina nu vă... ajută în nici un caz.

Aveți simțul umorului?

(Răspunsuri)

Un profesionist conștiincios:

— Trebuie să aflu unde vor fi amplasate buzunarele.

Metodă logică:

— Francise zero.

Fiul rățacitor:

— Și unde-i tutunul?

Intreprinderi și instituții:

Librăria cooperăției de consum „CARTEA PRIN POȘTĂ“ din București str. Serg. Nuțu Ion nr. 8—12.

Livrează cărți pentru biblioteci cu plata prin virament.

La cerere librăria trimite gratuit materiale de informare bibliografică.

(5230 A)

O SURPRIZA PLĂCUTĂ: Radioreceptorul portabil — Electronica S 631-T

Radioreceptorul este îmbrăcat într-o husă de piele și are 6 tranzistoare, 2 diode cu germaniu și o antenă interioară de ferită permițînd audierea emisiunilor din gamele de unde lungi și unde medii.

SE VINDE ȘI CU PLATA ÎN RATE.

Se poate procura de la MAGAZINELE UNIVERSALE ȘI DE SPECIALITATE ALE COOPERATIVELOR DE CONSUM.

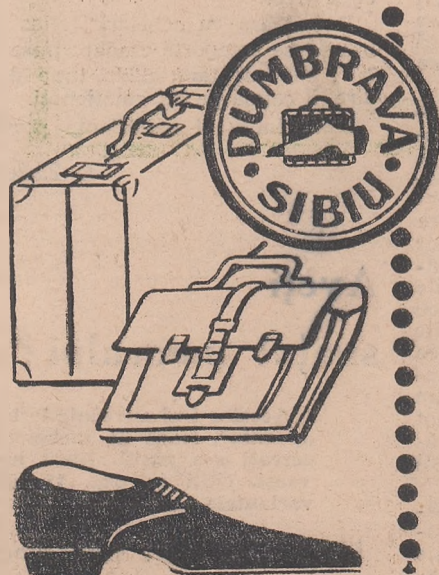
Intreprinderea F. A. T. CODLEA

Str. Armata Roșie nr. 147, regiunea Brașov

VINDE DIN STOC SUPRANORMATIV

următoarele:

1. Bandă lam. la rece 95 × 1,5.	7. Bile rulmenți 3/16.
2. Bandă lam. la rece 70 × 1,5.	8. Arcuri Φ 0,7—06.102.01—14.
3. Oțel CEZM 200 × 25 mm.	9. Arcuri Φ 0,6—06.102.01—14.
4. Oțel K. i. 200 × 30 mm.	10. Arcuri Φ 0,2—102.01—22.
5. Sîrmă BB 1,7 mm.	11. Nit cap bombat 2 × 10.
6. Bile rulmenți 3/8.	12. Rolon fire deșeuuri.

CEREȚI
ÎNCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de intreprinderea

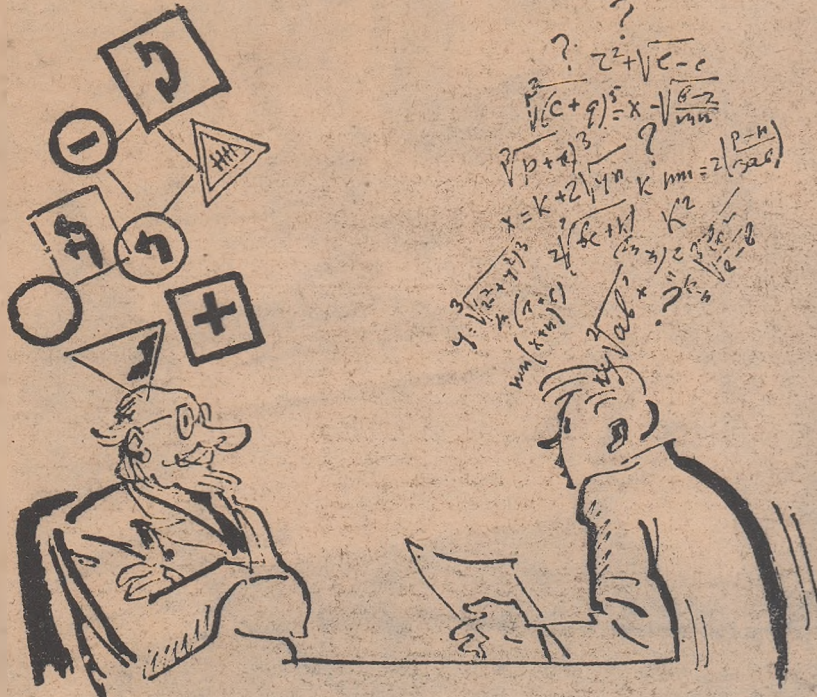
13 DECEMBRIE-SIBIU

Experiența personală

Profesorul Șaronov, un bărbat corpulent și un dascăl respectat de studenți (ca dovadă porecelele „Fiara cu ochelari” și „Adio bursă”) se afla într-o stare de cumplită spaimă și anxietate.

Și iată de ce.
Acum cinci luni profesorul Șaronov intrase în posesia unei superbe „Volga” de culoarea cafelei cu lapte și începuse să se inițieze în tainele conducerii automobilului.

Frecventarea cursurilor i se păruse, însă, incompatibilă cu situația lui. Op-tase pentru lecții particulare. Așa că

era văzut destul de des în compania unor Volodea, Serioja sau Kolea, flăcăi bravi și umblați care miroseau a benzină și care se angajaseră să-l învețe pe profesor meseria de șofer în două săptămâni.

— Veți conduce ca un as, îl asigurau ei pe rînd.

În capul cu un început de chelie al profesorului toți acești Volodea, Serioja și Kolea turnau cu răbdare complicata tehnică a virajelor, a demarării pe teren inclinat și a schimbării vitezelor, mirîndu-se în sinea lor de lipsa de istețime a lui Șaronov.

— Uitați-vă aici, spunea mustăciosul Kolea, apăs pe ambreiaj, nu-i așa? Pe urmă bag în viteză întâia, dau drumul la ambreiaj, accelerez și pe-aici mi-e drumul! Simplu ca bună-ziua...

Într-adevăr, totul părea simplu ca bună-ziua. Dar era de ajuns să se așeze la volan profesorul Șaronov și mașina începea să se comporte în mod inexplicabil: motorul răgea ca un tigru de Bengal infometat sau, strănutînd de vreo două ori, înceta orice activitate de folos obștească.

În cele din urmă automobilul o lua din loc... Dar cum! Numai un individ descompus moralicește și într-o stare de totală ebrietate putea să descrie asemenea zig-zaguri și arabescuri, să treacă prin bariere și să oprească atunci cînd trebuia să înainteze. Iar omul, acest mîndru cuceritor al naturii și creator al tehnicii noi (în cazul de față profesorul Șaronov), ud learcă de sudoare și clocotînd de furie ca toate cazanele infernului laolaltă privea neputincios prin parbriz și făcea exact ceea ce își dădea seama că nu trebuie să facă...

Dar timpul se scurse și toate astea deveniră, slavă lui Allah, o tristă amintire. Profesorului nu-i mai rămase decît să învețe regulile de circulație și să dea examenul de conducător auto. Așa că începu să memoreze cu multă răbdare legea circulației.

Regulile ei sînt întocmite, fără îndoială, de oameni cu o foarte înaltă calificare și cu foarte multă experiență, care iau în considerare totul, din momentul ieșirii din garaj și pînă la acordarea primului ajutor (cine știe de ce acest ultim capitol se învață mai ușor decît altele). Dar autorii au grijă să inventeze o sumedenie de semne pestrițe și expresive, foarte asemănătoare cu picturile abstracte, dar pline de un fil profund și de dragoste pentru acea parte a omenirii care se numește pietoni. Regulile și semnele au, însă, un neajuns din păcate iremediabil: sînt multe. Fiecare din ele sună amenințător și implacabil și trebuie să le cunoști cu ochii închiși.

Și acum să ne întoarcem la eroul nostru. După trei săptămîni profesorul cunoștea regulile și semnele de circulație cel puțin la fel de bine ca rezistența materialelor, cu toate că și acest material manifestase o rezistență disperată.

În dimineața în care se prezentă să-și dea examenul, viitorul conducător auto era palid și emoționat. Fix la ora zece gloata zgomotoasă a candidaților fu introdusă în mica sală a Milităiei. În mijlocul ei erau afișate panouri cu fotografii înfățișînd cele mai înfiorătoare accidente de mașină, care păreau să dea un ultim avertisment celor ce se aventurau pe drumul alunecos al automobilismului. Ignorînd, însă, glasul rațiunii, argumentat cu documente fotografice, sutele de admiratori ai vehiculelor motorizate atacară activ ghișeele minus-

cule deasupra cărora stătea scris: „Registratură”.

Două ore de stat la rînd și o dorință irezistibilă de a înghiți valeriană, încă o oră și jumătate de așteptare apoi profesorul ajunse, în sfîrșit, în fața comisiei de examinare.

Trase un bilet. Păli. Transpiră. I se dădu timp de gîndire. Profesorul schiță un zîmbet jalnic și începu să vorbească. Președintele comisiei de examinare, un tînăr blond în cămașă albastră de milițian, asculta tăcut. Dar spre propria-i surprindere, profesorul constată că-și pierduse cursivitatea vorbirii și că se încurca în propoziții subordonate. Mai mult, în minte îi stăruia cu încăpătînire fraza lui Kolea și profesorul își încheie expunerea cu cuvintele: „Accelerez și pe-aici mi-e drumul...”

Tînărul examinator zîmbi. Cu blîndețe, nu cu ironie, ca Șaronov cînd își examina studenții. Ba îi și spuse:

— Calmați-vă, tovarășe Șaronov. Imi dau seama că de înțeles, înțelegeți, dar nu vă exprimați clar. Să încercăm încă o dată.

„Ia te uită! se minună profesorul. A înțeles că sînt emoționat și mi-a dat o mîină de ajutor”.

Încrederea în propriile lui forțe îi reveni subit, profesorul dădu un răspuns calm și precis și luă examenul.

Urmară probele practice și...

Examinatorul de pe teren manifestă mai puțină înțelegere decît președintele comisiei. Învăluindu-l într-o privire ironică, îl întrebă sec dacă tema era clară. Pe scurt, Șaronov căzu.

„Trista veste se răspîndi prin institut cu iuțea fulgerului. A doua zi începea sesiunea de examene și studenții se gîndeau cu jale că-i așteptau clipe grele.

Dar „Fiara cu ochelari”, alias „Adio bursă” se comportă ciudat: puse întrebări suplimentare, dădu timp de gîndire, îi calmă pe cei emoționați.

Mare lucru și experiența personală.

I. Ziskind

Aveți simțul umorului?

Acestor trei anecdote le lipsește „poanta”, fraza de încheiere. Încercați s-o găsiți. Dacă nu veți reuși, citiți în pag. 11 una din variantele posibile.

Un profesionist conștient

În bar intră un hoț de buzunare și se întilnește cu un coleg de breaslă.

- Noroc, Tom! Ce mai faci?
- Scuză-mă, sînt foarte grăbit. Trebuie să asist neapărat la parada modei pentru sezonul care vine.
- Ai căpiat? N-ai altceva mai bun de făcut?
- Dar o fac din curiozitate profesională!
- Nu înțeleg...

Metodă logică

Profesorul: Spune-mi te rog cine a fost tatăl lui Ludovic al XVI-lea?

Elevul (după cîteva clipe de gîndire): Ludovic al XV-lea.

Profesorul: Foarte bine. Dar cine a fost tatăl lui Carol al VII-lea?

Elevul (prinde curaj): Carol al VI-lea!

Profesorul: Excelent! Spune-mi acum cine a fost tatăl lui Francisc I?

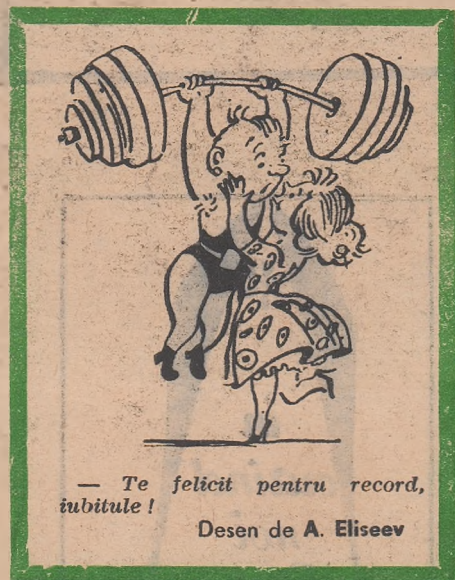
Elevul:

Fiu' rătăcitor

În fața cabanei unui pădurar bătrîn oprește o mașină luxoasă din care coboară un tînăr elegant.

— Tată, se adresează tînărul bătrînului pădurar, nu mă mai recunoști? Sînt fiul tău pe care l-ai trimis acum zece ani să-ți cumpere tutun din oraș. Am rămas acolo, mi-am găsit o slujbă bună, mi-am cumpărat casă și mașină. Ce ai de zis?

(Din „Nauka i jizni”)

Am rămas fără coțcar

Am organizat într-o zi o consfătuire ca să discutăm ridicarea localității noastre la un nivel de civilizație mai înalt. Președintele a rostit un scurt cuvînt introductiv:

— Pe baza unor emisiuni ale televiziunii, pînă și un copil știe că în toată lumea sînt la modă delictele elegante, fabricate în străinătate. Noi, însă, ce

avem? Un pîrlit de găinar local! Poate el să se compare cu un criminal-gentleman cumsecade? Șterpelește găini, umblă jerpelit, nu știe o boabă englezeste... Pur și simplu ne face de rușine! Începe sezonul turistic, în fiecare clipă poate să pice un străin: cum să dea ochii cu un individ așa de înapoiat?

Am discutat cît am discutat și am hotărît să invităm la consfătuire pe coșcarul nostru local.

— Bagă de seamă, i-am spus, începînd de astăzi să uiți de existența găinilor. Numai briliante sau documente de valoare, ai înțeles? Și să te îmbraci altfel: zilnic cămașă albă, cravată, haină. Plus bărbieritul cotidian. De mîine vei lua lecții de engleză.

La care el ne-a răspuns:

— Bine, dar de unde să iau bani pentru toate astea? Gămile voastre abia îmi asigură strictul necesar.

Situația părea fără ieșire. Atunci am organizat în piața centrală o colecție publică și găinarul nostru a căpătat altă înfățișare. I-am obținut o reducere la frizerie, spălătoria a promis să-i asigure zilnic o cămașă curată, iar curățătoarea chimică — să-i curețe zilnic haina.

La respectiva emisiune a televiziunii am văzut apoi direcțiile asupra cărora trebuia să mai insistăm, în evoluția coșcarului nostru.

— Încetează cu scărpinatul, am continuat să-l dăscălim și nu arunca hîrtii pe jos. Poți să bei vodcă dar să fie and soda, ca într-un roman de aventuri civilizate. Îți vom furniza cele cuvenite prin rețeaua cooperației de consum.

— All right, ne-a răspuns el, punîndu-și mînuși albe.

Eram grozav de mîndri de el.

Dar într-o bună zi, coșcarul nostru ne-a părăsit, lăsîndu-ne un biletel: „Rămîneți cu bine. Nu mai pot trăi în mijlocul unor oameni atît de necivilizați. Aruncați hîrtii pe jos, umblați nebărbierîți, stați prost cu limbile străine și cu buna cuvîntă. Atît am avut de spus. Good bye!”

Așa am rămas fără coșcarul nostru local. Dacă ne-am luat după filmele străine de aventuri! N-ar fi fost mai bine să ne fi mulțumit cu ce aveam?

(După „Literaturnaia gazeta”)

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

— Măseaua asta trebuie plombată...